

APPENDIXES

APPENDIX I

Daftar Kosakata Swadesh

No.	Na	Kkp (Indonesia)	English	Sambori	Bima	Year
A. Manusia dan Kekerabatan						
1	53	orang	person	[dɔʊ]	[dɔʊ]	PANL (1972)
2	54	laki-laki	male	[mɔne]	[mɔne]	PANC (1943)
3	55	perempuan	female	[wɪne]	[siwe]	PANDYMC (1970)
4	57	suami	husband	[lɔ'ɪ]	[rɔhi]	PAND (1938)
5	58	isteri	wife	[weɪ]	[weɪ]	PPHZ,E (1971)
6	60	bapak	father	[ɔmɔ]	[ɔmɔ]	PANDYPMPL (1953)
7	59	ibu	mother	[ɪnɔ]	[ɪnɔ]	PAND (1938)
8	56	anak	child	[ɔnɔ]	[ɔnɔ]	PANS (1972)
9	63	nama	name	[ngɔntɔ]	[ngɔrɔ]	PANS (1972)
10	190	siapa	who	[se]	[Cɔʊ]	PANC (1943)

B. Kata Ganti Diri dan Kepunyaan

11	182	saya	I	[rʌe]	[ngɔmɪ]	NFD
12	183	kamu (tunggal)	you	[ɔɔe]	[Siʌ]	PANC (1943)
13	184	dia/ia	he/she	[re]	[Nʌme]	NFD
14	185	kami	we	[yɪntʌ]	[Ndʌɪ]	NFD
15	186	kita	we	[ʌme]	[Ndʌɪ]	NFD
16	187	kamu (jamak)	you	[ɔene]	[siʌ dʰohɔ]	NFD
17	188	mereka	they	[Re-rʌ]	[ngɔmɪ]	PFPAWF (1971)

C. Anggota Badan dan Bagian Tubuh

18	1	tangan	hand	[ɪmʌ]	[rɪmʌ]	PANS (1972)
19	4	kaki	foot	[ʌngge]	[edʰɪ]	PANC (1943)
20	12	kulit	skin	[kʌlɔkɪ]	[hɔrɪ]	PANDYMC (1970)
21	13	punggung	back	[kɔntɔ]	[rɔkʌ]	POCGR (1969)
22	14	perut	stomach/belly	[lɔkɔ]	[lɔkɔ]	PPNBIWO (1970)
23	15	tulang	bone	[kɔdɔɪ]	[peke]	PANPAWS (1969a)
24	16	usus	intestine	[lɔkɔ ndʌrɪ ʌte]	[ʌde rʌ lɔkɔ]	PAMS (1927)
25	17	hati	liver	[ʌte]	[ʌde]	PANC (1943)

26	18	susu	milk	[sʊsʊ]	[sʊsʊ]	POMCI (1961)
27	19	bahu	shoulder	[dʰʊnce]	[dɪncʌ]	NFD
28	23	darah	blood	[rʌ'ʌ]		PANDYTV (1949)
29	24	kepala	head	[pɔ'ɔ]	[tʊtʌ]	NFD
30	25	leher	neck	[wɔ'ɔ]	[wɔ'ɔ]	NFD
31	26	rambut	hair	[hɔnggɔ]	[hɔnggʌ]	NFD
32	27	hidung	nose	[ɪlʊ]	[ɪlʊ]	PANDYPMPL (1953)
33	30	mulut	mouth	[ʌsʌ]	[ʌsʌ]	PANBIROLI (1965)
34	31	gigi	tooth	[wɔɪ]	[wɔɪ]	NFD
35	32	lidah	tongue	[rerʌ]	[werʌ]	PMLS (1969)
36	43	telinga	ear	[wirɔ]	[fɪkɔ]	NFD
37	45	mata	eye	[pɔrɔmʊ]	[mʌdʌ]	NFD
38	103	daging	meat	[nʌ'ɪ]	[hɪ'ɪ]	PTSL (1972)

D. Binatang dan Satwa

39	96	anjing	dog	[ɪʌkɔ]	[ɪʌkɔ]	PPNBIWO (1970)
40	102	tikus	mouse	[ɪʌwɔ]	[kʌrʌwɔ]	PANS (1972)
41	106	ular	snake	[rʌe]	[sʌwʌ]	PANS (1972)

42	107	cacing	worm	[kəli]	[kəli ləli]	POCGR (1969)
43	108	kutu	flea	[hodu]	[utu_]	PPNDF (1929)
44	109	nyamuk	mosquito	[karəku]	[karəku]	NFD
45	110	laba-laba	spider	[lawa]	[kəngkə]	PANDYMC (1970)
46	111	ikan	fish	[ota]	[ota]	NFD
47	97	burung	bird	[karɪ'ɪ]	[pɪasi]	NFD
48	98	telur	egg	[dolu]	[tulu]	PANPAWS (1969a)
49	100	sayap	wing	[kəlete]	[lete]	PPHCH (1973)
50	99	bulu	feather	[kere]	[rəmbi]	PANBIROLI (1965)
51	101	Terbang	fly	[ngemə]	[ngemə]	NFD
52	105	Ekor	tail	[ketə]	[ketə]	NFD

E. Tumbuhan dan Tanaman

53	79	kayu	wood	[həju]	[hadu]	PANS (1972)
54	118	rumput	grass	[mpəri]	[rətə]	PCPPAW (1969b)
55	113	dahan	limb	[domu]	[təkə]	NFD
56	114	daun	leaf	[rə'ə]	[rə'ə]	PWFPAWF (1971)
57	115	akar	root	[amu]	[amu]	PANC (1943)
58	116	bunga	flower	[bongə]	[wontə]	PANB (1972)
59	117	buah	fruit	[wua]	[wua]	PANC (1943)

60	84	tanam	plant	[ŋɔdʰʌ]	[tɪe]	NFD
61	86	tumbuh	grow	[wəkɔ]	[wəkɔ]	NFD

F. Makan (an) dan Minuman (an)

62	39	menanak	cook	[mbʌkɔ]	[mʌnʌsɔ]	POCGR (1969)
63	37	makan	eat	[ŋgʌhʌ]	[mʌŋgʌ]	PAND (1938)
64	40	minum	drink	[nɔnɔ]	[nɔrɔ]	NFD
65	41	gigit	bite	[ŋgeŋe]	[ŋgeŋe]	PANBLAA (1973)
66	38	kunyah	chew	[pʌnʌʰʌ]	[wʌre]	NFD
67	42	mengisap	suck	[hintɪ]	[nɔsɔ]	POCBLA (1973)
68	35	muntah	puke	[lɔhi]	[ɔe]	NFD

G. Rumah dan Bagiannya

69	61	rumah	house	Uma	uma	PANDYMC (1970)
70	62	atap	roof	[mbɔtɔ]	[gente]	PANDYTV (1949)

H. Benda, Alat, dan Alam

71	6	jalan	road	[nɔʌɪ]	[dʌŋgʌ]	PANS (1972)
72	68	jarum	needle	[ndʌʰɔ]	[lʌndʌɔ]	PANDF (1929)

73	65	tali	rope	[aɪ]	[wa'ʊ]	POCGR (1969)
74	11	debu	dust	[kʌlʊɔ̃ʊ]	[kʌlʊɔ̃ʊ]	PAND (1938)
75	146	abu	ash	[ɔ̃ʊ]	[kʌlʊɔ̃ʊ dɪhʌ]	PAND (1938)
76	143	api	fire	[ʌfɪ]	[ʌpɪ]	PAND (1938)
77	145	asap	smoke	[rɔ̃ŋkɔ̃]	[_ɔ̃ʊ]	PCPPAW (1969b)
78	125	garam	salt	[sɪʌ]	[sɪʌ]	PANDLO (n.d)
79	119	tanah	soil	[dʌnʌ]	[dʌnʌ]	PANDLO (n.d)
80	120	batu	stone	[wʌɔ̃ʊ]	[wʌtɔ̃ʊ]	PANPR (1974)
81	121	pasir	sand	[sʌrʌe]	[sʌrʌee]	PANC (1943)
82	122	air	water	[ɔ̃ɪ]	[ɔ̃ɪ]	PANDYPMPL (1953)
83	124	laut	sea	[mɔ̃tɪ]	[mɔ̃tɪ]	PPNPAWS (1969a)
84	126	danau	lake	[dʌnʌʊ]	[_ɪbo]	PANS (1972)
85	133	hujan	rain	[ɔ̃rʌ]	[_ɔ̃rʌ]	PANS (1972)
86	104	minyak/lemak	oil	[mɪnʌ]	[mɪnʌ]	PANDLO (n.d)
87	36	ludah	saliva	[pelʌ]	[ɔ̃ɪ felʌ]	NFD
88	127	hutan	forest	[_ʌʌrʌ]	[toro]	PMLS (1969)
89	128	langit	sky	[lʌŋgɪ]	[lʌŋgɪ]	PANDYTV (1949)
90	131	awan	cloud	[_ʌpʊ]	[ʌpʊ]	PCPPAW (1969b)

91	132	kabut	mist	[_ʌpʊ mbembe]	[senʌ]	NFD
92	129	bulan	moon	[wʊrʌ]	[wʊrʌ]	PANS (1972)
93	130	bintang	star	[ntrʌ]	[ntʌrʌ]	NFD
94	135	kilat	flash	[kɪlʌ]	[kɪlʌ]	PAND (1938)
95	134	guntur	thunder	[rʌmbʌ mbʊ]	[elɪ ʌɪ]	NFD
96	136	angin	wind	[bʌrʌ]	[ʌngɪ]	PAND (1938)

I. Perbuatan dan Pencapaian

97	5	berjalan	walk	[dʌnggʌ]	[lʌmpʌ]	NFD
98	7	datang	come	[mʌɪ]	[mʌɪ]	PANBLAA (1973)
99	8	belok	turn	[pekʊ]	[pʊkʊ]	PANBLAA (1973)
100	9	berenang	swim	[liwʌ]	[liwʌ]	NFD
101	21	berpikir	think	[fikɪ]	[fikɪ]	NFD
102	28	bernapas/nyawa	soul	[sʌsɪ nʌwʌ]	[nʌwʌ]	PANS (1972)
103	29	mencium	smell	[nʊ]	[nʊ]	PPNBIWO (1970)
104	33	tertawa	laugh	[kʌɪɪ]	[hʌɪɪ]	PANS (1972)
105	34	menangis	cry	[nʌngɪ]	[nʌngɪ]	PANC (1943)
106	44	mendengar	hear	[pʌlingʌ]	[ringʌ]	PPNBIWO (1970)

107	46	melihat	see	[etʌ]	[tɔ]	PANDYPMPL (1953)
108	47	menguap	evaporate	[mʌwʌ]	[mʌwʌ]	PAMS (1927)
109	48	tidur	sleep	[ɔʊt]	[mʌrʊ]	NFD
110	49	berbaring	lie	[sʌmbʌntʌ]	[mpʌ'ʌ mʌru]	NFD
111	50	bermimpi	dream	[pʌnɪpɪ]	[nɪfɪ]	PANC (1943)
112	51	duduk	sit	[tɔ'ɔ]	[dɔhɔ]	PMLS (1969)
113	52	berdiri	stand	[kɔdɔ]	[kɪdɪ]	NDF
114	64	berkata	speak	[pʌresʌ]	[nɔntɔ]	PAMS (1927)
115	67	menjahit	sew	[mʌdʌ'u]	[ndʌ'ʊ]	NFD
116	69	berburu	hunt	[mʌŋgʌɔ]	[ŋgɪɔ]	NFD
117	70	menembak	shoot	[mʌbedɪ]	[bedɪ]	PCPPAW (1969b)
118	71	menikam	stab	[mʌtɔbʌ]	[tɔbʌ]	PANDLO (n.d)
119	72	memukul	hit	[ndokɔ]	[bɔe]	PAMS (1927)
120	73	mencuri	steal	[mpʌŋgʌ]	[mpʌŋgʌ]	NFD
121	74	membunuh	kill	[pʌ mʌte]	[hʌde]	PMBOE (1974)
122	77	menggaruk	scratch	[mʌkʌɔ]	[kʌɔ]	POCGR (1969)
123	78	memotong	cut	[mʌɔtɔ]	[dɔmpɔ]	POCBLA (1972)
124	80	membelah	split	[mʌbrɪ'ʌ]	[brɪ'ʌ]	PAND (1938)

125	83	bekerja	work	[kɑrɑwɪ]	[kɑrɑwɪ]	NFD
126	85	memilih	choose	[kɑdɑle]	[kɑdɑle]	NFD
127	88	memeras	squeeze	[pɔsɪ]	[pɔsɪ]	PMLS (1969)
128	89	memegang	hold	[dɑmɑ]	[nenti]	NFD
129	90	menggali	dig	[mɑngɑrɪ]	[ngɑrɪ]	NFD
130	91	membeli	buy	[mɑcɔlɑ]	[weli]	NFD
131	92	membuka	open	[mɑhengɡɑ]	[hengɡɑ]	PEOOLCA (1969)
132	93	menumbuk	pound	[mɑbɑdɔ]	[tɔtɔ]	PAND (1938)
133	94	melempar	throw	[mɑtɔbɑ]	[lɔ'ɔ]	PPNBIWO (1970)
134	137	meniup	blow	[mɑɔpɪ]	[ɔpɪ]	PEOOLCA (1969)
135	144	membakar	grill	[mɑkɑ'ɑ]	[kɑ'ɑ]	PPNBIWO (1970)
136	171	bersembunyi	hide	[sɑ'ɔmɔ]	[cɪlɪ wekɪ]	NFD
137	66	ikat	bunch	[dɔɑ]	[kɪdɪ]	NFD

J. Sifat dan Keadaan

138	10	kotor	dirty	[sɑmpɔ]	[sɑmpɔ]	NFD
139	20	tahu	know	[bɑte]	[bɑde]	PPNBIWO (1970)
140	22	takut	afraid	[mɑntɑ'ɔ]	[dɑhɔ]	PEOOLCA (1969)
141	75	mati	die	[mɑte]	[mɑde]	PANDYTV (1949)

142	76	hidup	alive	[mərɪ]	[mərɪ]	PEOOLCA (1969)
143	81	tajam	sharp	[rəkɔ]	[leme]	PPNBIWO (1970)
144	82	tumpul	blunt	[ngkɔ]	[dɔdɔ]	PAND (1938)
145	95	jatuh	fall	[mɔʊ]	[mɔʊ]	NFD
146	112	busuk	rotten	[mɔɫɪ]	[mɔɫɪ]	PAND (1938)
147	123	alir	flow	[bɫɪ]	[ɔɪ mɫɾɫɫɪ]	PAND (1938)
148	138	panas	hot	[ngɫɪ]	[pɫɫɫ]	PAND (1938)
149	139	dingin	cold	[ɔʊsɪ]	[ɔʊsɪ]	NFD
150	140	kering	dry	[mɫngɔ]	[mɫngɔ]	PANDLRD (1925)
			wet			PANDYPMPL
151	141	basah		[mpɪsɫ]	[mɔecɫ]	(1953)
152	142	berat	weight	[bre]	[tɫɪ]	NFD
153	172	naik	up	[ne'e]	[ne'e]	PAND (1938)
154	179	dekat	close	[deɪ]	[denɪ]	PNPNPAWC (1970)
155	180	jauh	far	[ndɔ'ɔ]	[dɔ'ɔ]	PCPPAW (1969b)
156	152	kecil	small	[bɔɪ]	[tɔ'ɪ]	NFD
157	153	besar	big	[nɫe]	[nɫe]	PPHCH (1973)
158	154	pendek	short	[bɔtɔ]	[pɔrɔ]	PPNBIWO (1970)
159	155	panjang	long	[nɫru]	[nɫru]	PANDLRD (1925)

160	156	tipis	thin	[nɪpɪ]	[nɪpɪ]	PAND (1938)
161	157	tebal	thick	[mpɪne]	[teβe]	NFD
162	158	sempit	narrow	[tukʌ]	[tukʌ]	PAND (1938)
163	159	lebar	wide	[pʌjʌ]	[na'e pʌjʌ]	PANDYPMPL (1953)
164	161	malu	shy	[mʌjʌ]	[mʌjʌ]	PANDLRD (1925)
165	162	tua	old	[tuʌ]	[tuʌ]	PAND (1938)
166	163	baru	new	[mβou]	[βou]	PAND (1938)
167	164	baik	kind	[tʌhə]	[tʌhə]	NFD
168	165	jahat	evil	[ɪhʌ]	[dʌbʌe]	PPNBIWO (1970)
169	166	benar	right	[ncɪhɪ]	[ncɪhɪ]	NFD

K. Sakit dan Penyakit

170	160	sakit	sick	[sopɔ]	[sopɔ]	NFD
171	87	bengkak	swollen	[mβʌʊ]	[wɪnte]	PEOLESM (1970)

L. Angka dan Bilangan

172	197	hitung	count	[reke]	[reke]	NFD
-----	-----	--------	-------	--------	--------	-----

173	198	satu	one	[sʌbʊʌ]	[sʌbʊʌ]	PANB (1972)
174	199	dua	two	[dʊʌ mbʊʌ]	[dʊʌ]	PANC (1943)
175	200	tiga	three	[təlʊ mbʊʌ]	[təlʊ]	PANCH (1973)
176	201	empat	four	[ʊpʌ]	[ʊpʌ]	PANS (1972)

M. Warna

177	147	hitam	black	[me'e]	[me'e]	PAMS (1927)
178	148	putih	white	[ɔʊʌ]	[ɔʊʌ]	PAND (1938)
179	149	merah	red	[kʌʌʌ]	[kʌʌʌ]	PEOOLCA (1969)
180	150	kuning	yellow	[mənɔʌ]	[mənɔʌ]	NFD
181	151	hijau	green	[mərə]	[jʌʊ]	NFD

N. Waktu

182	167	malam	night	[rʊndʊ]	[ʌimʌ ngʌdɪ]	PMLS (1969)
183	168	hari	day	[ʌɪ]	[ɔʊʊ nʌimʌ]	PANDLO (n.d)
184	169	tahun	year	[wʌ'ʌ]	[mbʌ'ʌ]	NFD
185	170	bulan	month	[wʊʌʌ]	[tʌndʊ]	NFD

O. Arah

186	2	kiri	left	[ŋɔʼɪ]	[kɔʼɪ]	NFD
187	3	kanan	right	[wʌnʌ]	[wʌnʌ]	PANDLO (n.d)
188	173	di	in	[ne]	[tʌ]	NFD
189	174	di dalam	in	[ndʌɪ ʌte]	[tʌdeɪ]	NFD
190	175	di atas	above	[ne ndese]	[tʌ ese]	NFD
191	176	di bawah	below	[ne mɔʌ]	[tɔ ʌwʌ]	PANC (1943)
192	181	di mana	where	[kʌɪɔe]	[tʌɔe]	PEOLSM (1970)

P. Kata-kata Fungsional

193	177	ini	this	[nde]	[ede]	NFD
194	178	itu	that	[ne]	[ʌkʌ]	PEOLCA (1969)
195	189	apa	what	[ʌnʌe]	[ʌɔ]	PAND (1938)
196	191	lain	other	[sɔʌnʌ]	[rɔʌnʌ]	NFD
197	192	semua	all	[sʌɾʌʼʌ]	[sʌɾʌʌ]	NFD
198	193	dan	and	[ɪnge]	[lʌɔɔ]	NFD
199	194	jikalau	if	[ɔne nde]	[cepe kʌi]	PPNPAWS (1969a)
200	195	bagaimana	how	[ɔnɔ be]	[kʌɔne]	NFD

APPENDIK II

Daftar Kata Holle

NO	NA	Kkp (Indonesia)	English	Sambori	Bima	Year
----	----	-----------------	---------	---------	------	------

A. Manusia dan Kekerabatan

1	205	adik laki-laki (kandung)	brother	[ʌri mone raʌ]	[ʌri mone]	PMLS (1969)
2	206	adik perempuan (kandung)	sister	[ʌri wine sʌləkə]	[ʌri siwe]	PMLS (1969)
3	224	anak bungsu	youngest child	[ʌʌ cɔmpu kʌi]	[ʌʌ cɔmpu kʌʌʌ]	NFD
4	225	anak kembar	twin	[ʌʌ ndʊʌ]	[ʌʌ ndʊʌ]	NFD
5	227	anak laki-laki	boy	[ʌʌ mone]	[ʌʌ mone]	NFD
6	229	anak perempuan	girl	[ʌri wine]	[ʌʌ siwe]	NFD
7	230	anak pungut	adoptee	[ʌʌ ɔrə kʌkimi]	[ʌʌ kʌʌʌe]	PANBLWO (1971)
8	231	anak sulung	firstling	[ʌʌ sʌrʌmɔʌ]	[ʌʌ sʌsʌe]	NFD
9	232	anak tiri laki-laki	stepson	[ʌʌ cempe mone]	[ʌʌ mone cempe]	NFD
10	233	anak tiri perempuan	stepdaughter	[ʌʌ cempe wine]	[ʌʌ wine cempe]	NFD

11	248	ibu tiri	stepmother	[inΛ cempɛ]	[ine cempɛ]	NFD
12	261	bajak laut	pirate	[dɔʊ mΛ prampɔ kΛi mɔti]	[dɔʊ ma λkΛ mɔti]	NFD
13	272	bangsa	nation	[bʌngsʌ]	[bʌngsʌ]	NFD
14	273	bangsawan	noble	[dɔʊ mʌntʌu rʌ wʌrʌ]	[ketorɔnʌn dʌe/mɔmʌ]	NFD
15	328	bersetubuh (manusia)	fuck	[mei]	[mpʌ: ngʌi]	NFD
16	339	besan	in-law	[wʌe]	[ʌri ʌmʌ]	NFD
17	346	bibi dari bapak	aunt	[mʌncʰʌ]	[bibi]	PAMS (1927)
18	347	bibi dari ibu	aunt	[inʌ ntɔʰi]	[bibi]	PAMS (1927)
19	350	bidan	midwife	[bidʌ]	[bidʌn]	NFD
20	370	budak	slave	[ɔrɔ]	[bɔrɔ]	NFD
21	372	bukan keluarga	not family	[sʌʊnʌ iwʌ]	[lʌimʌ keluʌrgʌ]	NFD
22	404	buyut	great-grandparent	[wʌrɔ]	[ʌmʌntɔʌ]	NFD
23	420	cucu	grandchild	[ɔmpɔ]	[wʌi]	NFD
24	500	gadis	girl	[sʌmpelʌ]	[siwe]	NFD
25	501	gadis kecil	little girl	[sʌmpelʌ bɔ]	[siwe]	NFD
26	502	gadis penari	dancer	[wine mʌ tʌri]	[bidɔʌn]	PANDLO (n.d)

27	534	hakim	judge	[hʌkɪm]	[hʌkɪm]	PPHZA
28	549	hulubalang	commander	[dɔʊ mʌ jʌgʌ]	[hɔrɔ-hʌrʌ]	NFD
29	567	ipar laki-laki	commander	[herʌ]	[herʌ]	PANDLRD (1925)
30	568	ipar laki-laki dari bapak	brother in law	[herʌ]	[herʌ]	NFD
31	569	ipar perempuan	sister in law	[kʌwʌlɔ]	[kʌwʌlɔ]	PANDYPMPL (1953)
32	570	ipar perempuan dari ibu	sister in law	[ɪpe]	[kʌwʌlɔ]	NFD
33	611	kakak laki-laki (kandung)	brother	[ʌ'ʌ mɔne sʌlɔkɔ]	[sʌe mɔne]	NFD
34	612	kakak perempuan (kandung)	sister	[ʌ'ʌ wɪne sʌlɔkɔ]	[sʌe sɪwe]	
35	622	kanak-kanak (laki-laki)	childhood	[ʌʌ mɔne]	[ʌʌ mɔne]	NFD
36	623	kanak-kanak (perempuan)	childhood	[ʌʌ wɪnʌ]	[ʌʌ sɪwe]	NFD
37	676	keluarga	family	[ɪwʌ]	[wekɪ ndʌɪ]	NFD

38	681	kemenakan (laki-laki)	nephew	[ʌnʌ bokɪ mɔne]	[ʌnʌ bɔki mɔne]	NFD
39	682	kemenakan (perempuan)	niece	[ʌnʌ bɔkiwine]	[ʌnʌ bɔke siwe]	PPHZA
40	692	kepala kampung	headman	[kɾʌʌ desʌ]	[kʌɾʌʌ desʌ]	PPHZA
41	758	laki-laki tua	oldman	[dɔu mɔne tɔʌ]	[dɔu mɔne tɔʌ]	NFD
42	779	leluhur	ancestor	[wʌrɔwʌsɔri]	[wʌrɔ]	NFD
43	831	mantra	spell	[ʌi jɪmʌ]	[ʌi jɪmʌ]	NFD
44	832	manusia	human	[mʌnɔsiʌ]	[mʌnɔsiʌ]	NFD
45	903	menantu	son-in-law/daughter-in-law	[ʌmʌnʌntɔ]	[ɾidɔ]	NFD
46	904	menantu laki-laki	son-in-law	[mʌnʌntɔ mɔne]	[ɾidɔ mɔne]	NFD
47	905	menantu perempuan	daughter-in law	[mʌnʌntɔ wine]	[ɾidɔ siwe]	PAND (1938)
48	1021	mertua	in-laws	[ʌɾɪ ʌnʌ]	[ɾeʌnʌ]	NFD
49	1032	moyang	ancestor	[dɔu mʌntɔɪ]	[dɔu mʌ ntɔɪ]	NFD
50	1045	musuh	enemy	[mɔsɔ]	[dɔu dʌ tʌhɔ ʌbɔ]	NFD
51	1052	kakek	grandfather	[ɔmpɔ]	[ɪnʌntɔʌ]	NFD
52	1053	nenek moyang	ancestor	[wʌrɔ wʌsɔri]	[wʌrɔ]	NFD

53	1054	nenek	grandmother	[wλ'ɪ]	[ɪnɒntɔʌ]	NFD
54	1067	orang asing	stranger	[dɔʊ dɒkɒtɒndɒ]	[dɔʊ mɒkɒlɒɪ]	NFD
55	1068	orang katai	dwarf	[dɔʊ mɒŋgɒhɪ]	[dɔʊ mɒ ŋgɒhɪ]	NFD
56	1069	orang laki-laki	man	[dɔʊ mɔne]	[dɔʊ mone]	NFD
57	1070	orang mati	deadman	[dɔʊ mɒte]	[dɔʊ mɒ mɒde]	PANBLWO (1971)
58	1071	orang merdeka	free people	[dɔʊ mɒngɔʊ]	[dɔʊ mɒ ngɔʊ]	PAND (1938)
59	1072	orang perempuan	woman	[dɔʊ wɪne]	[dɔʊ siwe]	NFD
60	1073	orang tergadai	pawned people	[dɔʊ dɒ ɔʊ kɒbɔʌ]	[dɔʊ dɒ ɔʊ rɒ kɒ βuɒ]	PANS (1972)
61	1074	orang tua-tua	old people	[dɔʊ mɒ tɔʌ-tɔʌ]	[dɔʊ mɒ tɔʌ menɒ]	NFD
62	1089	pahlawan perang	war hero	[dɔʊ mɒ pɒhlɒwɒn]	[dɔʊ mɒ pɒhlɒwɒn]	NFD
63	1093	paman dari bapak	uncle	[ɒmɒ ntɔ'ɪ]	[ɒmɒ ntɔ'ɪ]	NFD
64	1094	paman dari ibu	uncle	[ɔɪ]	[ɒmɒ ntɔ'ɪ]	NFD
65	1098	pandai besi	blacksmith	[pɒnde]	[pɒnde]	NFD
66	1116	patih	governor	[dɔʊ kɒ ɪmbɪ]	[dɔʊ kɒ ɪmbɪ]	
67	1121	pedagang	trader	[dɔʊ mɒ mɒlekɔ]	[dɔʊ mɒ lɒndɒ]	NFD
68	1126	pelacur	bitch	[dɔʊ sundɒ]	[dɔʊ mɒ lekɔ wekɪ]	NFD
69	1128	pelayan	waiter	[pɒmbɒntɔ]	[bɒbɔ]	NFD

70	1139	pemimpin agama (lk)	religious leader	[lebe]	[lebe]	NFD
71	1140	pemimpin agama (pr)	religious leader	[ustazɔ]	[ustadz]	NFD
72	1141	pemuda	youth	[dɔʊ ɬampɛɬa mɔne]	[dɔʊ sɛmpɛɬa mɔne]	NFD
73	1144	penculik	kidnapper	[dɔʊ mpɔngɔ]	[dɔʊ mpɔngɔ]	NFD
74	1146	penduduk	resident	[ɾasa]	[dɔʊ kɛmpɔ]	NFD
75	1149	pengecut	coward	[ɬɾɛ kɛmɛɔ kɛɪmbɪ]	[tɪɾɾɛ d'i imbɪ]	NFD
76	1150	penghulu	headman	[dɔʊ mɛkɛnɪkɛ dɔʊ]	[dɔʊ mɛ kɛ nɪkɛ dɔʊ]	NFD
77	1151	pengikut	follower	[dɔʊ mɛ bɛtɔ]	[dɔʊ bɛtɔmɔ]	NFD
78	1152	penjahat	villain	[dɔʊ mɛdɛɬɛhɔ]	[dɔʊ dɛ bɛ]	PANB (1972)
79	1157	perajin	craftsman	[dɔʊ mɛndɛɬwɪ]	[dɔʊ mɛ ndɛɬwɪ]	PPNBIWO (1970)
80	1161	perawan	virgin	[dɔʊ ɬɾɛpɔ kɛɪhɛɬɛɬɛ]	[dɔʊ wɛɬɪpɔ kɛ ɪhɛ]	NFD
81	1163	perempuan tua	oldwoman	[dɔʊ wɪne tɔɬ]	[dɔʊ sɪwe mɛ tɔɬ]	

82	1181	petani	farmer	[petani]	[dɔu ma kaɾawi dɔna]	NFD
83	1217	raja	king	[dɔu ma kuasa]	[dɔu ma kuasa]	NFD
84	1221	rakyat	people	[dɔu kai rasa]	[dɔu rasa]	NFD
85	1250	sahabat	friend	[inge]	[lengɔ]	NFD
86	1254	saksi	witness	[dɔu ma etana]	[dɔu ma edana]	
87	1269	saudagar	merchant	[dɔu ma ntɔu wara]	[dɔu ma ntɔu ra wara]	NFD
88	1270	saudara laki-laki	brother	[ɔ'ɔ mɔne]	[ɔ'ɔ mɔne]	NFD
89	1271	saudara perempuan	sister	[ɔ'ɔ wine]	[ɔ'ɔ wine]	NFD
90	1273	saudara sepupu perempuan	cousin	[spɔpu wine]	[sɔpɔpu siwe]	NFD
91	1272	saudara sepupu laki-laki	cousin	[spɔpu mɔne]	[sɔpɔpu mɔne]	NFD
92	1335	suku bangsa	tribe			NFD
93	1358	tamu	guest	[dɔu ma rɔŋga umɔ]	[dɔu ma rɔŋga umɔ]	NFD

94	1371	tawanan perang	prisoner	[tʌhʌ bʌ dʊʊ mʌ lewʌ]	[dʊʊ ɔrɔ kʌtʌhʌ wungʌ pɛrʌŋ]	NFD
95	1382	teman	friend	[iŋge]	[lɛŋgʌ]	NFD
96	1383	teman perempuan	girl friend	[iŋge wiŋe]	[lɛŋgʌ siwe]	NFD
97	1442	tukang	handyman	[dʊʊ mʌkʌrʌwi]	[tʊkʌ]	NFD
98	1443	tukang besi	blacksmith	[dʊʊ mʌndʌwi besi]	[dʊʊ mʌndʌwi besi]	NFD
99	1444	tukang sihir	witch	[dʊʊ mʌ sihi]	[dʊʊ mʌ sihi]	NFD
100	1476	utusan	envoy	[dʊʊ ɔrɔ kʌ kʌʊ kʌi]	[dʊʊ rʌ kʌkʌi]	NFD
101	498	engkau	you	[ɔɔe]	[itʌ]	PPNBIWO (1970)
102	553	ia (laki-laki)	he	[re] (mɔne)	[siʌ mɔne]	NFD
103	554	ia (perempuan)	she	[re] (wiŋe)	[siʌ siwe]	NFD
104	602	julukan	nickname	[pʌŋgʌntʌ kʌi]	[kʌ ŋgʌrʌ kʌi]	NFD
105	638	kata gt. milik : ibu kami	our mother	[inʌ ʌme]	[inʌ nʌmi]	NFD
106	639	kata gt. milik : ibu kita	our mother	[inʌ intʌ]	[inʌ ndʌi]	NFD

107	641	kata gt. milik : ibu mereka (lk)	their mother	[ɪnɒ rɛrɒ]	[ɪnɒ sɪɒ dʰɔhɔ]	NFD
108	642	kata gt. milik : ibu mereka (pr)	their mother	[ɪnɒ rɛrɒ]	[ɪnɒ sɪɒ dʰɔhɔ]	NFD
109	640	kata gt. milik : ibuku	my mother	[ɪnɒŋɔ]	[ɪnɒ mɒdɒ]	PANC (1943)
110	643	kata gt. milik : ibumu (jmk)	your mothers	[ɪnɒ mɔ]	[ɪnɒ mɔ]	NFD
111	644	kata gt. milik : ibumu (tgl)	your mother	[ɪnɒ mɔwe]	[ɪnɒ mɔ]	NFD
112	645	kata gt. milik : ibunya (jmk)	his/her mothers	[ɪnɒ ndɒɪ]	[ɪnɒ menɒ mɔ re]	NFD
113	646	kata gt. milik : ibunya (tgl)	his/her mother	[ɪnɒnɒ]	[ɪnɒ menɒ mɔ re]	NFD
114	1015	mereka (laki-laki)	They	[ɛmɔrɒ mɔne]	[sɪɒ dʰɔhɔ mɔne]	PEFPAWF (1971)
115	1016	mereka (perempuan)	they	[ɛmɔrɒ wɪne]	[sɪɒ dʰɔhɔ sɪwe]	PEFPAWF (1971)
116	1276	saya sendiri	my-self	[rɒe mesɒ]	[nɒhɔ kese]	

117	1130	(pe) lipatan lutut	knee crease	[lɪpɫ tɫ tʊ'ʊ]	[lɪpɫ tɫtʊ:]	NFD
118	219	alis	eyebrow	[gɛndɪ]	[gɛndɪ]	PANC (1943)
119	242	ari-ari	placenta	[sa'e]	[ʌʌʊ]	PAND (1938)
120	257	badan	body	[sɑrɔmbɔ]	[sɑrɔmbɔ]	NFD
121	297	belakang	back	[kɔntɔ]	[kɔntɔ]	PANDYPMPL (1953)
122	343	betis	calf	[wɪsɪ]	[wɪsɪ]	PMLS (1969)
123	348	bibir (jamak)	lips	[wɪwɪ]	[wɪwɪ]	NFD
124	349	bibir (tunggal)	lip	[wɪwɪ]	[wɪwɪ]	PAND (1938)
125	362	buah pelir	testicle	[wɔʌ rɔkɫ]	[kɫɔɫbe]	PAND (1938)
126	363	buah pinggang	kidney	[wɛʌ rɔkɫ]	[wɛʌ rɔkɫ]	PPNBIWO (1970)
127	375	bulu kaki	leg hair	[rɫɫɫɪ lɫngge]	[kere gɛndɪ]	NFD
128	383	bulu mata	eyelashes	[rɫɫɫɪ ɪsɪ pɔrɔ]	[kere mɫɫɫ]	NFD
129	425	dada	chest	[ʌwɔʌ]	[ʌwɪɪ]	NFD
130	423	dada (laki-laki)	man's chest	[ʌwɔʌ dɔʊ mɔne]	[ʌwɪɪ dɔʊ mɔne]	NFD
131	424	dada (perempuan)	woman's chest	[ʌ wɔʌ dɔʊ wɪne]	[susu dɔʊ sɪwe]	NFD
132	427	dagu	chin	[tɛme]	[tɛme]	NFD

133	429	dahi	forehead	[tʌntʌŋgʌ]	[tʌntʌŋgʌ]	PMLS (1969)
134	481	dubur	rectum	[pɔntɔ]	[pɔntɔ]	
135	493	empedu	bile	[_pɔdɔ]	[sʌmbʌdɪ]	POCGR (1969)
136	518	geraham	molar	[wɔɪ kʌmbʌʊ]	[wɔɪ gʌrʌhʌ]	POCGR (1969)
137	524	ginjal	kidney	[ɡɪnjʌ]	[ɡɪnjʌl]	NFD
138	531	gusi	gum	[ŋɡɪ]	[ŋɡɪ]	PANDLRD (1925)
139	550	hulu (kepala)	head	[pɔɔ]	[pɔɔ]	NFD
140	555	ibu jari	thumb	[ɪnʌ ɪmʌ]	[ɪnʌ ɪmʌ]	NFD
141	556	ibu jari kaki	toe	[ɪnʌ lʌŋɡe]	[ɪnʌ ed'ɪ]	NFD
142	576	jakun	adam's apple	[wɔʌ hɔdɪ]	[pʌke wɔɔ]	NFD
143	583	janggut	beard	[jɛŋɡɔ]	[jɛŋɡɔ]	NFD
144	586	jantung	heart	[ʌte]	[ʌde]	NFD
145	592	jari :ibu	thumb	[kʌe ɪmʌ]	[ɪnʌ ɪmʌ]	PAND (1938)
146	587	jari kaki	toes	[kʌe lʌŋɡe]	[jʌɪ ed'ɪ]	PAND (1938)
147	588	jari manis	ring finger	[kʌe wʌnʌ]	[kɪŋɡɪ]	NFD
148	589	jari tangan (jamak)	fingers	[kʌe ɪmʌ]	[jʌɪ ɪmʌ]	NFD
149	590	jari tangan (tunggal)	finger	[ɪmʌ]	[jʌɪ ɪmʌ]	NFD

150	591	jari tengah	middle fingers	[kʌe wɔhʌ]	[jari wɔhʌ]	NFD
151	613	kaki (sebelah bawah)	toe	[leŋge wʌnʌ]	[kɔpʌ lʌŋge]	NFD
152	672	kelingking (tangan)	pinkie	[kiŋgi liɱʌ]	[kiŋgi riɱʌ]	NFD
153	673	kelingking (kaki)	pinkie toe	[kiŋgi lʌŋge]	[kiŋgi eɔʔi]	NFD
154	675	kelopak mata	eyelid	[kʌlɔpʌ pɔɔ]	[tʌlʌgʌ isi mʌdʌ]	PPHZA(1971)
155	703	kerongkongan	esophagus	[kʌrɔtɔ]	[kʌrɔtɔ]	NFD
156	708	ketiak	armpit	[sʌdili]	[sʌliɱ]	NFD
157	732	kuku	nail	[hɔʊ]	[ɔhɔ]	
158	738	kumis	mustache	[sʌsɔŋgɔ]	[sʌsɔŋgɔ]	NFD
159	764	lambung	intestine	[lɔkɔ]	[lɔkɔ]	PANB (1972)
160	786	lengan, pangkal	arm	[dʔɔŋce]	[dɔŋce]	PAND (1938)
161	789	liang peranakan	vagina	[mʌɔ]	[pɔnɔ]	NFD
162	795	limpa	spleen	[diɱpʌ]	[liɱpʌ]	PPNBITER(1966)
163	804	lubang hidung	nostril	[kʌrɔmbɔ ilɔ]	[kʌrɔmbɔ ilɔ]	NFD
164	805	lubang pantat	anus	[kʌrɔmbɔ pɔntɔ]	[kʌrɔmbɔ pɔntɔ]	NFD
165	816	lutut	knee	[tʌtɔʊ]	[tʌtɔʔɔ]	PAND (1938)
166	1034	muka	face	[pʌhɔ]	[pʌhɔ]	NFD

167	1036	mulut bagian dalam	Inner mouth	[ΛSA ΛTʊ ndʌrɪ]	[dʌrɪ tʌ d'eɪ]	POCGR(1969)(SC)
168	1037	mulut bagian luar	Outer mouth	[ΛSA]	[ΛSA]	PANDYMC (1970)
169	1075	otak	brain	[ɪte]	[ɪtɪ]	PAMS(1927)
170	1087	paha	thigh	[pʌkʌ]	[wʌŋgʌ]	NFD
171	1102	pangkal lengan	humerus	[sɪʊ]	[sɪʊ]	NFD
172	1106	pantat	butt/ass	[pɔntɔ]	[pɔntɔ]	PANS (1972)
173	1107	pantat kiri kanan	left and right butt	[pɔntɔ kʊɪ wʌnʌ]	[pɔntɔ]	PANDYMC (1970)
174	1111	paru-arū	lungs	[pʌrʊ-pʌrʊ]	[pʌrʊ-pʌrʊ]	NFD
175	1119	payudara	breast	[sʊsʊ]	[sʊsʊ]	NFD
176	1131	pelir	testicle	[lee]	[ree]	NFD
177	1132	batang pelir	penis	[tʌkɔ lee]	[wɔdɔ]	NFD
178	1164	pergelangan kaki	ankle	[dɔrɔ]	[dɔrɔ]	PANDYMC (1970)
179	1165	pergelangan tangan	wrist	[pʌke ɪɪmʌ]	[pʌke rɪmʌ]	
180	1192	pipi	chick	[ɪʌwe]	[rʌwe]	BITER (1966)
181	1210	pukang (daging paha)	crotch	[ɪʌwe pɔntɔ]	[rʌwe pɔntɔ]	NFD
182	1211	puki	vagina	[kʌmɔntɪ]	[kʌmɔntɪ]	PPHZ(1971)(SC)

183	1213	pusat	naval	[bəke]	[wəke]	NFD
184	1215	putting susu	nipple	[wʊl sʊsʊ]	[wʊl sʊsʊ]	PPNBIWO (1970)
185	1218	suratan tangan	veins	[rʊʊ mʌtʌhə]	[ruu mʌ tʌhə]	NFD
186	1222	rambut	hair	[həŋgə]	[həŋgə]	NFD
187	1320	siku	elbow	[sɪ'ʊ]	[cihʊ]	NFD
188	1355	tali pusat	umbilical cord	[bəke]	[bəke]	NFD
189	1363	tangan (sebelah bawah)	lower hand	[ʌte lɪmʌ]	[ʌte lɪmʌ]	NFD
190	1368	tapak kaki	footprints	[ʌte lʌŋge]	[kə'ʌ lʌŋge]	NFD
191	1376	telapak kaki	sole	[kəpʌ lʌŋge]	[kəpʌ lʌŋge]	PANS (1972)
192	1377	telapak tangan	palm	[kəpʌ lɪmʌ]	[kəpʌ rɪmʌ]	NFD
193	1380	telunjuk	index finger	[tʊrʊ dʊʊ]	[tʊrʊ dʊʊ]	NFD
194	1386	tembuni	placenta	[kʌbʊsʊ]	[kʌbʊsʊ]	NFD
195	1395	tempurung kepala	cranium	[kəʊ pəʊ]	[kə'ʊ pə'ʊ]	PCPPAW (1969b)
196	1397	tengkuk	nape	[dʊrʊ]	[dʊrʊ]	NFD
197	1438	tubuh	body	[sʌrʊmʊ]	[sʌrʊmʊ]	PANDYPMPL (1953)
198	1445	tulang belakang	spine	[kʌdʊi kəntʊ]	[kʌdʊi kəntʊ]	NFD
199	1446	tulang belikat	scapula	[kʌdʊi blɪkʌ]	[kʌdʊi blɪkʌ]	NFD

200	1447	tulang ekor	tailbone	[kɑdɔi pɔntɔ]	[kɑdɔi pɔntɔ]	NFD
201	1448	tulang kering	tibia/shinbone	[kɑmɔnti mɑŋgɔ]	[kɑmɔnti pɔntɔ]	PANDYPMPL (1953)
202	1449	tulang rusuk	rib	[sɑrɑŋgɔ]	[peke saŋgere]	PPHZD
203	1450	tulang tungging	coccyx	[kɑdɔi rɔkɑ]	[kɑdɔi rɔkɑ]	PANDLO (n.d)
204	1457	tumit	heel	[tine]	[tini]	PPHZD
205	1474	urat	vein	[kɑʊɑ]	[kɑ ʊɑ]	NFD
206	1477	wajah	face	[pɑhɔ]	[pɑhɔ]	PAMS(1927)

B. Binatang dan Satwa

207	222	anak ayam	chick	[ɑnɑ mɑnɔ]	[ɑnɑ jɑngɑ]	PANDYMC (1970)
208	223	anak binatang	cub	[ɑnɑ mbe'e]	[ɑnɑ bimatɑ]	PANS (1972)
209	226	anak kerbau	calf	[ɑnɑ kɑmbɑɔ]	[ɑnɑ sɑhe]	PANDLRD (1925)
210	249	ayam	chicken	[mɑnɔ]	[ɑnɑ jɑngɑ]	PANDYMC (1970)
211	250	ayam betina	hen	[mɑnɔ wɪɔ]	[jɑngɑ ndɑrɑ]	PANDYMC (1970)
212	251	ayam jantan	cock	[mɑnɔ sɑwɔ]	[jɑngɑ rɑnggɑ]	NFD
213	252	ayam sabungan	fighting cock/gamecock	[mɑnɔ tɑjɪ]	[jɑngɑ tɑjɪ]	NFD
214	253	ayam, anak	chick	[ɑnɑ mɑnɔ]	[ɑnɑ jɑngɑ]	PANDYMC (1970)
215	254	induk ayam	hen	[ɪnɑ mɑnɔ]	[ɪnɑ jɑngɑ]	PANDYMC (1970)
216	255	babi	pig	[wɑwɪ]	[wɑwɪ]	PANPR (1974)

217	256	babi hutan	wild boar	[wawɪ ɗrɒ]	[wawɪ dɔrɔ]	PINBRL(1915)
218	262	bajing	squirrel	[lɒkɔ]	[lɒkɔ]	NFD
219	289	bebek	duck	[sarɒtɪ]	[sarɒtɪ]	NFD
220	298	belalang	grasshopper	[kasɒntɔ]	[kasɒntɔ]	NFD
221	307	belut	eel	[lɪndɔ]	[lɪndɔ]	PPNDF(1929)
222	327	bersetubuh (binatang)	breed	mei	ka ina	NFD
223	333	bertelur	spawn/lay	mantolu	ntolu	NFD
224	336	beruang	bear	bruang	bruang	PANPR (1974)
225	342	betina	female	wilo	ndara	PANS (1972)
226	345	biawak	lizard	unti	udi	NFD
227	353	binatang	animal	binata	binata	PANBLWO (1971)
228	354	binatang, anak	whelp	ana binata	ana binata	PANS (1972)
229	364	buaya	crocodile	mbai	mba'i	PANPR (1974)
230	381	bulu (binatang)	fur	rambi binata	kere binata	NFD
231	382	bulu burung	plumage/indumentum	rambi panasi	kere kari	NFD
232	389	burung bangau	crane	bango	bango	PAND (1938)

233	390	burung bayan /kakatua	cockatoo	keka	karii kakatua	NFD
234	391	burung enggang	hornbill	kake	karii enggang	NFD
235	392	burung gagak	crow	graham	karii graha	NFD
236	393	burung hantu	owl	ko	kia	NFD
237	394	burung kasuari	cassowary	panasi kasuari	nasi kasuari	PAMS(1927)
238	395	burung layang- layang	martin/martlet/swallow	panasi wele	nasi wele	PANDYMC (1970)
239	396	burung merpati	dove/pigeon	dara	dara	PANDLO (n.d)
240	397	burung nuri	parrot	nuri	nuri	NFD
241	398	burung pemakan daging	Meat-eating bird	kake	kie	NFD
242	399	burung pipit	sparrows	karii	karii	NFD
243	400	burung puyuh	quail	kawudu	kawubu	NFD
244	401	burung rajawali	eagle	keka	keka	NFD
245	472	domba	sheep	jimba	jimba	NFD
246	542	harimau	tiger	harimau	harimau	PANDYPMPL (1953)
247	558	ikan hiu	shark	uta hiu	uta hiu	PANDYMC (1970)

248	559	ikan pari	stingray	uta pari	uta pari	PANS (1972)
249	564	induk ayam	hen	ina manu	ina manu	PANDYMC (1970)
250	584	janġut kambing	goatee	jenggo mbee	jenggo mbee	NFD
251	585	jantan	male	rangga	mone	PANBLWO (1971)
252	607	kadal	lizard	srodo	sawa doro	PPNBIWO(PN)(1970)
253	614	kaki binatang	leg	langge binata	ed'i binata	PHLPAW(1969b)
254	616	kalong	bat	panggi	panihi	PANS (1972)
255	620	kambing	goat	mbee	mbee	NFD
256	624	kancil	mouse deer	kancil	maju	NFD
257	647	katak	frog	depa	karefa	NFD
258	670	kelelawar	bat	panii	keu	PANS (1972)
259	693	kepiting	crab	konggu	Bote	NFD
260	694	kera	ape/monkey	bote	karefa	NFD
261	695	kerang	shell/clam	upu	umpu	PPNBIWO(1970)
262	698	kerbau betina	female buffao	kambau wilo	sahe siwe	PANDLRD (1925)
263	699	kerbau jantan	male buffalo	kambau rangga	sahe rangga	PANDLRD (1925)
264	712	kijang	deer	madu	maju	NFD
265	727	kucing	cat	ngao	ngao	PTSL(1972)
266	728	kuda	horse	jara	jara	PANDLO (n.d)

267	733	kuku binatang	animal hooves	huu binata	uhu binata	NFD
268	736	kulit kerang	clamshell	kaluki	kaluki	NFD
269	737	kumbang	beetle	niwa	niwa	NFD
270	740	kunang-kunang	firefly	api ndaru	afi ndaru	NFD
271	743	kupu-kupu	butterfly	baru baba	kupu-kupu	NFD
272	744	kura-kura	turtle	ponu	fonu	PANS (1972)
273	747	kuskus	fitch	kapaku	papaku	
274	751	kutu telur	egg lice	swetu lako	hudu lako	NFD
275	749	kutu ajing	dog fleas	mento	mento	NFD
276	750	kutu baju	shirt lice	karoku	karoku	NFD
277	760	lalat	fly	kangento	kangento	NFD
278	761	lalat langau	fly flies	tutu	Tutu	NFD
279	766	la ^d ak	porcupine	niwa	Niwa	NFD
280	776	lebah	bee	linta	linta	PAMS(1927)
281	796	lintah	leech	lipa	lipa	PANS (1972)
282	797	lipan	centipede	klipa	lipas	PANDYMC (1970)
283	798	lipas	cockroach/roach	oou	aue	PANDYMC (1970)
284	939	mengaum	roar	kangao	ngeo	NFD
285	948	mengeong	meowing	obo	ibi	NFD

286	950	mengeram	growled	wota	wota	NFD
287	1019	meringkik	neigh	huu binata	eli binata	NFD
288	1030	moncong	snout	_nggu	silu	NFD
289	1031	monyet	monkey	_bote	Bote	NFD
290	1038	mulut binatang	animal mouth	asa binata	asa binata	NFD
291	1041	musang	weasel	kie	nggalu	NFD
292	1110	paruh	beak	nggu	nggu	PPNBIWO(PN)(1970)
293	1154	penyengat	stinger	pae	pae	PANDLO (n.d)
294	1155	penyu	turtle	vonu	fonu	PANS (1972)
295	1228	rayap	termite	ane	ane	PANDYMC (1970)
296	1244	rusa	deer	madu	madu	NFD
297	1262	sapi (betina)	cows	capi wilo	capi siwe	NFD
298	1263	sapi (jantan)	bull/ox	capi rangga	capi rangga	NFD
299	1264	sarang	nest	sobu	soBu	NFD
300	1307	semut (jenis)	ant	kanggie	kanggia	NFD
301	1323	siput	snail	upu	umpu	NFD
302	1362	ta ^a duk	horn	wanga	wanga	PPHCH(1973)
303	1381	telur kutu	lice eggs	tolu utu	dolu hudu	PPNDF
304	1396	trenḡiling	pangolin	tringgili	trenḡgili	PANDLO (n.d)

305	1453	tuma	human head lice	tuma	tuma	PANDYMC (1970)
306	1460	tupai	squirrel	nggalu	tupai	NFD
307	1463	udang	shrimp	kapanto	kapanto	NFD
308	1469	ular sawah	rice field snake	sawa bangga	rae tolo	PANS (1972)
309	1470	ulat	caterpillar	kako	kako	NFD

C. Tumbuhan dan Tnaman

310	208	air (buah, pohon)	water (fruit, tree)	oi (wua puu hadu)	oi (wua fuu haju)	
311	213	akar serabut	fibrous roots	amu	amu	
312	214	akar tunggal	single root	amu stako	amu stako	
313	221	ampas kelapa	coconut pulp	saropa niu	tai niu	
314	241	aren, pohon	segar palm	puu taa	fuu niu	
315	269	bamboo	bamboo	kaou	oo	
316	283	batang padi	rice straw	tako pare	tako fare	
317	288	bawang	onion	bawa	Bawa	
318	301	belimbing	carambola	marimbi	limbi	
319	302	belimbing wuluh	starfruit	limbi ngonco	limbi ngonco	
320	311	benih	seed	dei	bibit	

321	351	biji	seed	isi	isi	
322	352	bijian padi yang ditabur	rice grains	puri pare	puri fare	
323	380	bulir	grain	isi wua boki	isi wua	
324	405	cabang	branch	tako	tako	
325	406	cabe	chili	saha	saha	
326	414	cendawan	fungus	cendawa	cendawa	
327	426	daging buah	pulp	na'i wua hadu	hii wuana	
328	435	damar : pohon	resin	pu'u hadu	fu'u haju	
329	449	daun yang gugur	fallen leaves	ro'o hadu ma mou	roo haju ma mabu	
330	486	duri	thorn	ara	ru	
331	487	durian	durian	duria	duria	
332	543	hati kayu (pohon)	heartwood	ade pu'u hadu	ade haju	
333	574	jagung	corn	latu	jago	
334	575	jahe	ginger	rea	rea	
335	580	jambu	guava	jambu	jambu	
336	581	jamur	mushroom	sasoro	cicoro	
337	597	jeruk	orange	tungga	dungga	

338	603	juwawut	foxtail millet	woto	woto	
339	604	kacang	bean	kaca	kaca	
340	606	kacang tanah	peanut	kaca dana	kaca dana	
341	605	kacang-kacangan	nuts	isi kaca	isi kaca	
342	633	kapas	cotton	wolo	wolo	
343	634	kapuk	kapok	kapu	kapu	
344	667	kelapa	coconut	ni'u	niu	
345	668	kelapa, buah	coconut	wua ni'u	wua niu	
346	669	kelapa, pohon	coco	pu'u niu	fuu niu	
347	707	ketela	yam	bojo	bojo	
348	711	ketimun	cucumber	timu	dimu	
349	719	kopi	coffee	kahawa	kahawa	
350	734	kulit buah	rind	rope wua	rope wuana	
351	735	kulit kayu	bark	rope dahu	huri haju	
352	741	kunyit	turmeric	kuni	huni	
353	753	labu kendi	pumpkin	hala	hala	
354	754	labu manis	gourd	ponda masi	ponda	
355	755	lada	pepper	sabia	lada	

356	759	lalang	thatch	ati	ati	
357	800	lontar, pohon	palm tree	puu taa	fuu taa	
358	811	lumut	moss	ramu	ramu	
359	817	luwe (keladi)	taro	kladi	kaladi	
360	826	mangga	mango	pou	foo	
361	827	mangkudu	noni	nonu	nonu	
362	846	mayang	overcooked	wunta ni'u	wunta	
363	987	menuai	reap	poke	poke	
364	996	menyebarkan benih	spread the seeds	puri dei	puri d'ei	
365	1018	merica hitam	black pepper	saha jawa	saha jawa	
366	1049	nangka	jackfruit	nangga	nangga	
367	1056	nila (bahan celup)	nila dip material	nila	nila	
368	1057	nila (tanaman)	nila plant	nila	nila	
369	1058	nira	roomie	nili	oi taa	
370	1079	padang rumput	meadow	oi tua	soo	
371	1080	padi	rice	soo	fare	

372	1081	padi (yang belum di ketam)	rice	pare	fare	
373	1082	padi (yang sudah di ketam)	rice	pare	Bongi	
374	1099	pandan	pandanus	bongi	fanda	
375	1186	pinang	areca	panda		
376	1195	pisang	banana	wua	kalo	
377	1196	pisang (buah)	banana	kalo	wua kalo	
378	1200	pohon	tree	wua kalo	fuu	
379	1201	pohon aren	palm tree	puu taa	fuu taa	
380	1202	pohon damar	resin tree	puu dama	fuu dama	
381	1204	pohon lontar	papyrus	puu taa	fu'u ta'a	
382	1205	pohon nipah	nipah tree	puu nipa	fuu nipa	
383	1206	pohon sagu	sago palm	puu karampi	fuu karambi	
384	1203	pohon sukun	breadfruit tree	puu karara	fuu karara	
385	1223	rambutan	rambutan	rambuta	rambutan	
386	1225	ranting	twig/branch	karanggo	tako	
387	1230	rebung	bamboo sprout	landa	kakando	
388	1248	sagu	sago	sagu	sagu	

389	1249	sagu bakar	roasted sago	sagu tunu	sagu puru	
390	1290	sekam	husk/chaff	saroe	saroe	
391	1301	semaian	seedling	hid'i puri kai d'ei	puri	
392	1324	sirap	shingle	sira	sira	
393	1325	sirih	betel	bulu	nahi	
394	1353	talas	taro	ntala	ntala	
395	1361	tandan	stem	mburi	mburi	
396	1365	tangkai	stalk	tako	tako	
397	1366	tangkai padi	rice stalk	tako pare	tako fare	
398	1372	tebu	sugar cane	tobu	doBu	
399	1385	tembakau	tobacco	tambaku	tambaku	
400	1394	tempurung kelapa	coconut shell	koa niu	koha niu	
401	1399	tepung sago	sago flour	mubu sago	sagu muBu	
402	1454	tumbuhan	plant	puu hadu	fuu haju	
403	1455	tumbuhan baru di tanam	new herbs grown	woko	nggud'a	
404	1456	tumbuhan paku	fern	pako	pako	
405	1458	tunas	shoot	suri	suri	
406	1462	ubi	tuber	uwi	uwi	

D. Makanan, Minuman, dan Peralatannya

407	299	belanga	pot	muja	muja	
408	360	bubur	porridge	kared'o	karedo	
409	368	bubur nasi	rice porridge	kared'o oha	oha karedo	
410	369	bubur sago	sago porridge	kared'o sagu	karedo sagu	
411	409	cangkir	cup	mo	cangki	
412	455	dendeng	jerked meat	danda	danda	
413	724	kuali (besi)	cauldron	sabe besi	taBe Besi	
414	725	kuali (tanah liat)	crock	sabe dana	raBe dana	
415	730	kue	kake	pangaha	pangaha	
416	772	lapar	hungry	ncoro	hid'o loko	
417	773	lauk-pauk	side dish	oha wa uta	oha laBo uta	
418	821	makanan	food/meal			
419	972	mengukus	steam	kato	kato	
420	1050	nasi	rice	oha	oha	
421	1091	pakan	feed	peni	bama	
422	1095	panci (besi)	pan	panci besi	panci Besi	

423	1096	panci (tanah liat)	pot	panci dana	panci dana	
424	1100	panggang	grilled	tunu	puru	
425	1172	periuk	pot	loa	roa	
426	1187	pinggan (piring makan)	dish	pingga oha	pingga oha	
427	1188	pinggan kecil	small dish	pingga boki	pingga toi	
428	1189	pinggan besar	large dish	pingga nae	pingga nae	
429	1194	piring	plate	pingga	pingga	
430	1199	poci	teapot	cangki	cangki toi	
431	1277	sayuran	vegetable	uta moro	uta mbeca	
432	1308	sendok	spoon	siru	ciru	
433	1374	teko	teapot	cere	cere	
434	1389	tempat minum	glass	gla	termo	
435	1392	tempayan	crock	tune	tune	
436	1459	tungku	furnace	diha	riha	

E. Rumah dan Bagiannya

437	245	atap dari bahan lain	variety roof	buntu	mbutu	
438	244	atap dari pelupuh bambu	bamboo roof	mbutu kai kaou	mbutu kai oo	
439	246	atap dari sirap	shingle roof	mbutu kai niu	mbutu kai roo	
440	268	bale-bale	bale	sapo	sapu	
441	277	bantal	pillow	sarei	lingga	
442	315	beranda	veranda	buntu	sarei	
443	366	bubunan		buntu	buntu	
444	438	dapur	kitchen	diha	riha	
445	439	dapur pandai besi	blacksmith kitchen	diha besi	riha Besi	
446	461	dinding (bilik)	room	jarimpi	jarimpi	
447	462	dinding (papan)	wall	dindi hadu	dindi haju	
448	547	huma	house	uma	uma	
449	596	jendela	window	sungge	tantonga	
450	618	kamar	room	kama	kama	
451	619	kamar tidur	bedroom	kama out kai	kama maru	
452	717	kolong rumah	under home	womba	wombo uma	
453	768	langit-langit	ceiling/plafond	pompa	pompa	

454	770	lantai dari bambu	bamboo flooring	wala	sari	
455	771	lantai dari kayu	wooden flooring	kapenta	kapenta	
456	801	loteng	attic	buntu	butu	
457	808	lumbung padi	granary	jompa	oncu	
458	1108	para-para	loft/rack	sapo	sapo	
459	1142	pemukiman	settlement	rasa	hidi kato'o	
460	1145	pendopo	gazebo	sapo	sapo	
461	1190	pintu	door/shut	asa au	ncai	
462	1191	pintu, daun	door	asa au	ncau mai	
463	1207	pondok	cottage	sapo	sapo	
464	1240	rumah laki-laki	men's house	uma mone	uma mone	
465	1241	rumah mana	which house	uma ma be	uma Be	
466	1242	rumah perempuan	women's house	uma dou wine	uma dou siwe	
467	1312	serambi	porch	sapo boki	sapo Boki	
468	1364	tangga	stairs	au	au	
469	1391	tempat tidur	bed	diva	difa	
470	1414	tiang rumah	pole	rii uma	rii	
471	1424	tikar	mat	topo	dipi	

472	1431	tirai	curtain	kahampa/dindi	d'indi	
-----	------	-------	---------	---------------	--------	--

F. Benda, Alat, dan Bahan

473	204	adat	tradition	adat	adat	
474	207	agama	religion	agam	imbi	
475	209	air kencing	urine	oi sarii	oi tarii	
476	210	air mata	tear	oi mata	oi mada	
477	211	air mayat	corpse water	oi mate	oi made	
478	212	air susu	milk	oi susu	oi susu	
479	215	alam semesta	universe	alam smesta	alam semesta	
480	216	alat babat rumput	lawnmower/haymaker	rombe	rombe	
481	217	ali-ali	man's ring	mawiu watu	ari-ari	
482	218	aliran air	water flow	palai oi	rai oi	
483	220	alu	pestle	aru	aru	
484	228	anak panah	arrow	ana pana	ana fana	
485	234	angin ribut	windstorm	fode	fode	
486	235	ani-ani	ani-ani	bentu	bentu	

487	236	anting-anting	earrings	giwa	giwa	
488	240	arang	charcoal	kama'a	kamaa	
489	258	badai	storm	fode		
490	260	bajak	plow	rawi	mafia	
491	263	baju laki-laki	men's clothes	kababu dou mone	kani dou mone	
492	264	baju perempuan	female clothes	kababu dou wine	kani dou siwe	
493	266	balai dusun	village hall	balai dusun	balai dusun	
494	267	balai kota	town hall	balai kota	balai kota	
495	271	bangku perahu	boat bench	bangko	bangko	
496	270	bangku untuk duduk	bench	bangko di ka to'o kai	bangko ruu doho kai	
497	276	banjir	flood	mbere	mbere	
498	279	bara api	ember	kama'a	kamaa	
499	280	barang dagangan	merchandise	barang di maleko	bara daga	
500	284	batas	limit	kahampa	kahampa	
501	285	batu asah	sharpening stone	watu huku	wadu huku	
502	291	bedil (senapan)	gun	bedi	bedi	
503	294	bekal	provision	osu	osu	
504	295	bekas luka	scar	kope	kope	

505	296	bekas tapak kaki	footprints	sisa kopa ed'i	sisa kopa ed'i	
506	300	belerang	sulfur	blera	blera	
507	303	belukar	thicket	aara	aara	
508	308	benang	yarn	ero	ero	
509	310	bendera	flag	bendera	bendera	
510	313	benteng (pertahanan)	castle	bente	bente	
511	314	berak	defecate	poa	sampori tai	
512	330	bersin	sneezing	Beni	Beni	
513	340	besi	iron	Besi	Besi	
514	355	biola	violin	biola	biola	
515	365	bubu	bubu	bubu	bubu	
516	373	bukit	hill	dore	dore	
517	374	buku	book	buku	buku	
518	376	buku mantera	spell book	buku mantra	buku mantra	
519	377	bulan terbenam	the moon goes down	wura makolu	wura makolu	
520	378	bulan terbit	the moon rises	wura ma wontu	wura ma wontu	
521	384	bumbung (tabung bambu)	bamboo tube	tabu kaou	bambo tabu	

522	385	bumi	earth	bumi	bumi	
523	402	busur	arc	ana fana	ana fana	
524	411	cawat	loincloth	cawa	cawa	
525	412	celana	pants	sarowa	sarowa	
526	417	cerita	story	kamenta	carita	
527	418	cincin	ring	kara	sinci	
528	422	dacin	dacin	daci	daci	
529	428	dahak	sputum	mehe	mehe	
530	434	dammar	resin	dupa	dupa	
531	440	darat	land	nisa	darat	
532	448	dataran	plain	tonda dana	denda	
533	454	denda	fine	denda	denda	
534	457	desa	village	rasa	kampo	
535	458	desa utama	main village	kampo saramba	kampo saramba	
536	473	dos	box	dos	dos	
537	474	dosa	sin	dosa	dosa	
538	482	dukuh (desa kecil)	hamlet	rasa boki	rasa toi	
539	484	dunia atas	the world above	langi	langi	

540	485	dunia orang mati	the world of the dead	rade	rade	
541	489	emas	gold	masa	masa	
542	490	embun	dew	sena	sena	
543	505	gambang	xylophone	gambangtekan	gambang	
544	506	gambir	gambier	humpa gambi	humpa gambi	
545	507	garu	rake	cau nggala	rake	
546	508	gasing	top	kawongga	kasin	
547	509	gelang kaki	anklet	jima langge	jima ed'i	
548	510	gelang lengan	armband	jima d'unca	jima dunce	
549	511	gelang tangan	bracelet	jima lima	jima rima	
550	513	gelombang	wave	galomba	galomba	
551	514	gempa bumi	earthquake	epu	epu	
552	516	genderang	drum	genda	genda	
553	519	gerhana bulan	lunar eclipse	garhana wura	taroa wura	
554	520	gerhana matahari	solar eclipse	garhana	garhana	
555	521	getah	sap	puru	nana	
556	525	golok	machete	somi	dompo	
557	526	gong	slit gong	gong	oi boe	
558	527	gula	sugar	gola	gola	

559	529	gunung	mountain	dore	doro	
560	530	gunung berapi	volcano	dere api	doro afi	
561	533	hadiah	gift	hadia	hadia	
562	548	hukum adat	customary law	rawi rasa	rawi rasa	
563	551	huruf	alphabet	huru	huru	
564	552	hutang	debt	nconggo	nconggo	
565	557	ibu kota	capital city	ina kota	ina kota	
566	560	ikat kepala	headband	baba poo	d'iki honggo	
567	561	ikat pinggang	belt	salepe	salepe	
568	562	impian	dream	ate	ate	
569	565	ingus	snot	ilu	wowa	
570	577	jala	net	puka	puka	
571	578	jalan	street	dangga	ncai	
572	579	jam	clock	jam	jam	
573	593	jejak	footprint	orona	sis/karaa	
574	595	jembatan	bridge	jambata	jambata	
575	598	jimat	amulet	jima	jima	
576	600	jiwa	soul	jiwa	jiwa	
577	609	kain	fabric	tempa	kaen	

578	610	kain wol	wool cloth	tempa wol	kaen wo	
579	617	kalung	necklace	kondo	kondo	
580	621	kampong	village	kampo/rasa	kampo/rasa	
581	626	kanon kecil	small canon	lopi boi	lopi toi	
582	627	kapak	ax	toka	pongo	
583	630	kapal (sampan)	canoe	lopi	sampa	
584	628	kapal dagang	merchant ship	kapa maleko kai	kapa landa kai	
585	629	kapal perang	warship	kapa lewa	kapa lewa kai	
586	631	kapal uap	steamer	kapa oBu	kapa oBu	
587	635	kapur	chalk	kapu	kapu	
588	636	karang	coral	kara	wadu moti	
589	650	kayu api	log fire	hadu kaa	haju kaa	
590	655	kebaya	kebaya	kle	kabaya	
591	657	kebun	garden	nggaro	nggaro	
592	663	kehidupan setelah mati	life after death	mori wouka made	mori sawau Ba made	
593	666	kelambu	valance	klambu	kalambu	
594	671	kelewang	cantaloupe	dompo	cila	
595	684	kemudi	steering wheel	kapa lewa	katuru	

596	688	kencing	pee	kapa obu	tarii	
597	691	kentut	fart	kapu	pocu	
598	696	keranjang	basket	kara	kranja	
599	700	kerikil	gravel	hadu kaa	wadu toi	
600	701	keringat	sweat	kle	howi	
601	702	keris	keris	nggaro	sampari	
602	704	kertas	paper	mori wouka made	luBa buku	
603	721	kota	city	klambu	kota	
604	722	kota propinsi	provincial city	sopi	kota provinsi	
605	723	kotak	box	kota	kota	
606	726	kuburan	grave	rate	rade	
607	731	kuli	labourer	dou makarawi	dou makarawi	
608	739	kumparan benang	yarn bobbins	uma kafa	kafa	
609	756	lading	cleaner	dompo lembo	dompo lembo	
610	757	lagu	song	lawa	rawa	
611	765	lampu	lamp	ilo	ilo	
612	767	landasan	base	ntui	ntui	
613	774	layar	screen	laya	layar	
614	777	legenda	legend	crita/mpama	umpama/carita	

615	782	lembah	valley	sonco ara	wuba	
616	784	lembing	javelin	buja	buja	
617	788	lesung	mortar	aru	aru	
618	810	lumpur	mud	compo	compo	
619	819	madu	honey	oi iwa	oi niwa	
620	828	manik-manik	beads	kantika kai	kantika kai	
621	830	mantera	spell	mantra	mantra	
622	834	martil	hammer	ana bedi	sambore	
623	837	maskawin	dowry	masa nikah	waa coi	
624	839	mata air	wellspring	mata oi	mada oi	
625	840	mata bajak	plow eyes	poro nggala	nggala	
626	841	matahari	sun	lid'o	liro	
		matahari	sunset		liro ma awa	
627	842	terbenam		lid'o ma kolu		
628	843	matahari terbit	sunrise	lido ma wontu	liro ma wontu	
629	847	mayat	corpse	timba	timba	
630	1017	meriam	cannon	bedi	bedi	
631	1026	minyak	oil	mina	mina	
632	1042	musim	season	mabaa	oru	

633	1043	musim hujan	rainy season	oru ura	oru ura	
634	1044	musim kemarau	dry season	oru mpana	oru mango	
635	1051	negara	country	negara	negara	
636	1055	neraka	hell	neraka	neraka	
637	1059	nyanyian	song	lawa	rawa	
638	1060	nyawa	lives	nawa	nawa	
639	1061	nyiru	nyiru	d'oku	d'oku	
640	1064	obat bedil	powder	loi bedi	loi bedi	
641	1066	ombak	waves	blumba	balumba	
642	1076	pacul	hoe	maco	maco	
643	1083	pagar	fence	oro	raba	
644	1090	pajak	tax	bea	bea	
645	1101	pangkalan	base	hid'i pa boro weki	hid'i kaboro weki	
646	1104	pantai	beach	kengge moti	kengge moti	
647	1105	pantangan	taboo	kanta kai	wati loa	
648	1109	perang	war	lewa	lewa	
649	1113	pasar	market	amba	amba	
650	1117	patung nenek moyang	statue of an ancestor	patu dou mantoi	patu do ma ntoi	

651	1118	patung pemujaan	idolatrour statue	patu raho kai	patu raho kai	
652	1122	pedang	sword	dompo	cila	
653	1123	sarung pedang	scabbard	lapi dompo	lapi cila	
654	1125	pelabuhan	harbor	plabuhan	plabuhan	
655	1127	pelangi	rainbow	sawolo	sawalo	
656	1134	pelupuh bambu	bamboo relief	klombo kaou	kalombo haju	
657	1135	peluru	bullet	ana bedi	ana bedi	
658	1137	pematang	embankment	sumpu kai	kanganto tolo	
659	1138	pemberian	giving	ma wea	ma mbei	
660	1143	penanaman	cultivation	ma tie	nggud'a	
661	1147	pengairan	irrigation	ma owa	owa	
662	1148	pengayuh	paddle	wiu	wiu	
663	1156	perahu	boat	lopi	sampa	
664	1158	perak	silver	pera	pera	
665	1160	perangkap	trap	tee kai	tee kai	
666	1171	perisai	shield	d'aha	taha kai	
667	1173	perjanjian	agreement	sake	sake	
668	1175	perkawinan	marriage	nika	nika	
669	1179	pertanda	sign	tanda kai	ma pantada	

670	1180	perunggu	bronze	prunggu	prunggu	
671	1183	peti	chest	[petɪ]	[petɪ]	
672	1184	peti mati	coffin	[səlence]	[səlence]	
673	1185	peti pakaian	clothes chest	[petɪ kʌne]	[petɪ kʌnɪ]	
674	1197	pisau	knife	[səmi]	[pɪsə]	
675	1198	pisau rumput	blade of grass	[səmi rʌtʌ]	[pɪsə mpərɪ]	
676	1212	pulau	island	[nɪsʌ]	[pulʌʊ]	
677	1220	rakit	raft	[ɲʌnʌ]	[ɲʌnʌ]	
678	1224	ranjau bambu	bamboo mines	[dɪpʌ kəʊʊ]	[dɪpʌ kəʊʊ]	
679	1227	rawa	swamp	[rʌwʌ]	[ndʌnə]	
680	1229	rebab	fiddle	[gʌmbə rebʌ]	[gʌmbə rebʌ]	
681	1232	rimba raya	the jungle	[wʊʌ hʌrʌ]	[wʊʌ hʌrʌ]	
682	1234	rotan	rattan	[mɪrə]	[tʌʌ]	
683	1236	ruh	spirit	[rə]	[rə]	
684	1237	ruh baik	good spirit	[rə tʌhə]	[rə tʌhə]	
685	1238	ruh jahat	evil spirit	[rə ɪhʌ]	[rə ɪhʌ]	
686	1239	ruh orang mati	the soul of the dead	[rə dəʊ mʌde]	[rə dəʊ mʌde]	
687	1246	sabit	sickle	[rəmbe]	[rəmbe]	
688	1259	sanjak	out	[kʌpʌtʊ]	[kʌpʌtʊ]	

689	1265	sarung	slipcover	[tembe]	[tembe]	
690	1266	sarung pedang	scabbard	[lapɪ sɑmpɑɾɪ]	[lapɪ sɑmpɑɾɪ]	
691	1274	sauh	anchor	[jɑŋkɑ]	[jɑŋkɑ]	
692	1275	sawah	rice field	[bɑŋgɑ]	[tɔlɔ]	
693	1287	sejarah	history	[sjɑɾɑ]	[sejɑɾɑ]	
694	1294	sekop (kecil)	shovel	[cɪndɔ]	[cɪru]	
695	1295	sekutu	ally	[klɔmpɔ mɑɾɑwi]	[kɑlɔmpɔ mɑɾɑwi]	
696	1296	selat	strait	[selɑt]	[selɑt]	
697	1298	selendang	shawl	[slendɑ]	[slendɑ]	
698	1316	setan	devil	[setɑn]	[setɑn]	
699	1321	sinar	rays	[kɑleɑ]	[kɑleɑ]	
700	1326	sisir	comb	[cɑʊ]	[cɑʊ]	
701	1327	sisir kutu	comb lice	[cɑʊ ʊtɔ]	[cɑʊ hɔdɔ]	
702	1328	sisir tenun	weaving comb	[cɑʊ]	[cɑʊ mɔnɑ]	
703	1329	sorga	heaven	[srɔgɑ]	[sɑrɔgɑ]	
704	1330	suanggi	suanggi	[hencɑ]	[hencɑ]	
705	1331	suara	sound	[elɪ]	[elɪ]	
706	1332	subang	eardrop	[mpɔlɑ]	[kɔkɔ]	
707	1334	sudut	corner	[pɔdɑ]	[pɔdɑ]	

708	1336	suling	flute	[səlɔrɪ]	[jlitɔ]	
709	1337	suluh	torch	[ɔbɔ sɔlɔ]	[sɔlɔ]	
710	1338	sumber air	fount	[mɑtɑ ɔɪ]	[mɑdɑ ɔɪ]	
711	1339	sumbu lampu	wick lights	[sɔmbɔ ɪlɔ]	[sɔmbɔ ɪlɔ]	
712	1340	sumpitan	blowpipe	[sɔbɪ]	[sɔmpɪ]	
713	1341	sungai	river	[sɔkɪ]	[sɔrɪ]	
714	1342	surat	letter	[sɔrɑ]	[sɔrɑ]	
715	1345	sutera	silk	[sɔtrɑ]	[sɔtrɑ]	
716	1346	syair	poetry	[ŋgɑhɪ lɑwɑ]	[ŋgɑhɪ lɑwɑ]	
717	1347	syaraf	nerves	[kɑ ʊɑ]	[kɑ ʊɑ]	
718	1350	tahi	shit	[pɔɑ]	[tɑɪ]	
719	1351	tahi telinga	earwax	[pɔɑ rɔɔ wɪrɔ]	[tɑɪ fɪkɔ]	
720	1352	talam	tray	[tɑre]	[tɑre]	
721	1354	tali busur	browstring	[wɑɔ ɑnɑ pɑnɑ]	[ɑɪ fɑnɑ]	
722	1356	tambur	drum	[rebɑnɑ hɑdrɑ]	[rebɑnɑ]	
723	1359	tanah genting	isthmus	[dɑnɑ kɑlɑ]	[dɑnɑ kɑlɑ]	
724	1360	tanaman semaian	seedling plant	[pɔʊ semɑɪ]	[pɔʊ semɑɪ]	
725	1367	tanjung	cape	[tɑnjɔ]	[tɑnjɔ]	

726	1369	tas (dari bahan tenun)	bag	[tʌ ɲʌnʌ]	[tʌ ɲʌnʌ]	
727	1370	tas (dari tali)	bag	[tʌ]	[tʌ ʌɪ]	
728	1373	teka-teki	puzzle	[tekʌ tekɪ]	[tekʌ tekɪ]	
729	1379	teluk	bay	[telɔk]	[sɔncɔ]	
730	1384	tembaga	copper	[tʌmbʌgʌ]	[tʌmbʌgʌ]	
731	1387	tempat (menyeramkan)	scary place	[hidɪ mʌntʌʊ kʌi]	[hidʻɪ mʌ kʌ dʌhɔ]	
732	1388	tempat anak panah	quiver	[tɔ, ɔ ʌnʌ pʌnʌ]	[hidʻɪ ʌnʌ fʌnʌ]	
733	1390	tempat suci	holy place	[hidɪ mʌ rʌsɔ]	[hidʻɪ mʌ tʌhɔ]	
734	1398	tenunan kapas	woven cotton	[wɔlɔ]	[wɔlɔ]	
735	1408	terompet	trumpet	[pʌbende]	[trɔmpet]	
736	1409	terompet dari keong	trumpet from a snail	[pʌbende]	[fɔ]	
737	1413	tiang perahu	boat mast	[rɪɪ lɔpɪ]	[rɪɪ sʌmpʌ]	
738	1425	timah	tin	[tɪmʌ]	[tɪmʌ]	
739	1426	timah hitam	lead	[tɪmʌ mee]	[tɪmʌ mee]	
740	1427	timbangan	scale	[tɪmbʌ]	[tɪmbʌ]	

741	1433	toko	store	[təkə]	[təkə]	
742	1434	tombak	spear	[bəkλ]	[βujλ]	
743	1435	tongkat mantera	incantation stick	[təŋkλ məntrλ]	[təŋλ məntrλ]	
744	1436	topeng	mask	[təpe]	[təpeŋ]	
745	1437	tuak	palm wine	[tɔλ]	[tɔλ]	
746	1452	tulisan	writing	[tɔntɪ]	[tɔntɪ]	
747	1464	udara	air	[bλrλ]	[λŋgɪ]	
748	1471	untung	profit	[kλnλhλ]	[kλnλhλ]	
749	1472	upacara kematian	funeral	[dɔ'ɔ mλte]	[dɔλ]	
750	1473	upeti	tribute	[mɔdλ]	[cɔλ] / [ɔfλ]	
751	1479	warisan	legacy	[psλkλ]	[pλsλkλ]	

G. Perbuatan dan Pencapaian

752	237	api, memadamkan	fire, extinguish	[pλ mλte λpɪ]	[hλde λfɪ]	
753	238	api, memadamkan (dgn air)	extinguished	[bɔɔwɪ ɔɪne dɪkλ] / [pλmλte kλɪ λpɪ]	[hλde λfɪ kλɪ ɔɪ]	
754	239	meniup api	blow fire	[ɔpɪ λpɪ]	[ɔfɪ λfɪ]	
755	265	bakti	filial piety	[tɔ'λ]	[tɔλ]	
756	274	bangun	wake	[tɔ'ɔ]	[tɔɔ]	

757	285	bangun dari tempat tidur	wake up	[tʊ'ʊ kʌ ʊtʊ kʌɪ]	[tʊʊ ʌkʌ mʌrʊ kʌɪ]	
758	317	berlayar	sailing	[ləjʌ]	[ləjʌ]	
759	318	berlayar ke hilir	sail downstream	[ləjʌ kʌɪ hɪlɪr]	[ləjʌ ʌkʌ hɪlɪr]	
760	319	berlayar ke hulu	sail upstream	[ləjʌ kʌɪ hʊlʊ]	[ləjʌ ʌkʌ hʊl ʊ]	
761	321	bermain	play	[mpʌ'ʌ]	[mpʌʌ]	
762	322	bermain gasing	playing top	[mpʌ'ʌ kʌwɔŋgʌ]	[mpʌʌ gʌsɪŋ]	
763	324	berperang	war	[lewʌ]	[lewʌ]	
764	329	bersila	cross-legged	[tʊ'ʊ bʌrsɪlʌ]	[dʊhʊ bʌrsɪlʌ]	
765	331	bertanya	ask	[sədɪ]	[sədɪ]	
766	332	berteka-teki	riddle	[tekʌ-tekɪ]	[tekʌ-tekɪ]	
767	334	bertenun	weave	[mʌ nʊnʊ]	[mʊnʌ]	
768	335	berteriak	scream	[kʌŋgɪçʌ]	[kʌŋgɪçʌ]	
769	337	berunding	confer	[te'e]		
770	338	berzinah	commit adultery	[zɪnʌ]	[zɪnʌ]	
771	545	hendak	intend	[ne'e] / [ʌte]	[ne'e]	
772	566	injak padi	stepping rice	[ŋge'ɪ] / [pʌre]	[tʊndʌ flʌre]	
773	648	kawin	marry	[nɪkʌ]	[nɪkʌ]	
774	715	kirim (mengirim)	send	[pʌtʊ]	[lʌʊ mbeɪ]	

775	718	komat-kamit	mumble	[kamiki]	[kamomɔ]	
776	898	menanam	plant	[tɛ]	[ɲɡudʻʌ]	
777	825	mandi	bath	[dɪɔ]	[ndeɔ]	
778	848	melahirkan	give birth	[mʌʻʌnʌ]	[ɲɡʌnʌ]	
779	849	melompat	jump	[nggonɔ]	[honɔ]	
780	851	melontar	eject	[kʌɪ ntɔʌ]	[bʻʌle]	
781	852	meludah	spit	[kʌtɔfe]	[kʌtɔfe]	
782	853	melukai	hurt	[kʌ ihʌ]	[kʌ ihʌ]	
783	855	memadamkan (sinar)	extinguish	[sɔwɔ]	[sɔwɔ]	
784	854	memadamkan api	bonnet	[sɔwɔ ʌpɪ]	[sɔwɔ ʌfɪ]	
785	856	memaki	curse	[nggʌhɪ kʌɪ]	[nggʌhɪ kʌɪ]	
786	857	memandikan	bathe	[mʌ ɪɔ]	[kʌndeɔ]	
787	858	memanggil	call	[mʌ kʌdeɔ]	[ɔɔ]	
788	859	memanjat	climb	[mʌ neʻe]	[nee fɔɔ]	
789	860	memanjat pohon	climbing tree	[mʌneʻe pɔhɔ hʌɔɔ]	[nee fɔɔ hʌjɔ]	
790	861	memasuki	enter	[ɪɔʻɔ]	[ɪɔɔ]	
791	862	mematahkan	break	[tompo]	[fokʌ]	

		(tongkat)				
792	863	membacok	slash	[pʌtɪ]	[fʌtɪ]	
793	864	membajak	plow	[mʌ kʌrʌwɪ]	[mʌ kʌrʌwɪ]	
794	865	membakar	burn	[kʌ'ʌ]	[kʌ'ʌ]	
795	866	membalas dendam	revenge	[təʊ ʌʊ]	[ŋenʌ ʌʊ]	
796	868	membangun	build	[pʌtu'u]	[kʌ tuu]	
797	869	membawa	bring	[wʌ]	[wʌʌ]	
798	870	membawa lari	carry run away	[wʌ pʌ lʌɪ]	[wʌʌ rʌɪ]	
799	871	membawa pergi	carry away	[mʌ wʌ pʌ lʌʊ nʌ]	[mʌ wʌʌ lʌʊnʌ]	
800	872	membawa serta	bring along	[wʌ ŋe]	[wʌʌ ŋʌ]	
801	867	membayar	pay	[cəʌ]	[cəʌ]	
802	873	membenarkan	justify	[pʌncɪhɪ]	[kʌncɪhɪ]	
803	871	memberikan	give	[weʌ]	[mbeɪ]	
804	875	membuang	waaste	[le'ʌ]	[pʌkɪ]	
805	876	membuang ingus	snot	[le'ʌ wəwʌ]	[pʌkɪ wəwʌ]	
806	877	membuat	make	[ndʌwɪ]	[ndawɪ]	
807	878	memecahkan	solve	[bɪ'ʌ]	[kʌ mbiʌ]	
808	879	memejamkan mata	closing eyes	[pəʌ ɪsɪ pərə]	[kʌpə ɪsɪ mʌdʌ]	
809	880	memerintahkan	instruct	[mʌ kʌʊ]	[mʌ kʌʊnʌ]	

810	881	memetik	pick	[mΛ pəke]	ma poke	
811	882	memikul	bear	[təndʊ]	tundu	
812	883	memikul (di punggung)	bear	[ləmbΛ]	lemba	
813	884	meminjam	borrow	[sepe]	sepe	
814	885	meminjamkan	lend	[weΛ sepe]	[mbei sepe]	
815	886	meminta	ask	[pΛŋɪ]	[rΛhə]	
816	887	memintal tali	spinning rope	[ekə wΛ'ʊ]	[d'ekə Λɪ]	
817	888	memotong	cut	[lətə]	[dəmpə]	
818	889	memperbanyak	multiply	[pΛ ərə]	[kΛ ərə]	
819	890	memperssembahkan	present	[mΛ weΛ]	[mbei nΛ]	
820	891	memuat barang	loading goods	[wΛ'Λ bΛrΛ]	[wuΛ bΛrΛ]	
821	892	memukul	hit	[bœ]	[bœ]	
822	893	memutuskan (tali)	cut	[lətə]	[dəmpə Λɪ]	
823	894	memutuskan perjanjian	decide the agreement	[kΛŋgəri sake]	[kΛŋgəri sake]	
824	895	menabur benih	sowing seed	[pʊrɪ]	[pʊrɪ]	
825	896	menagih	charge	[səʂΛ]	[səʂΛ]	
826	897	menambah	add	[tΛmbΛ]	[tΛmbΛ]	

827	900	menangisi	cry over	[nɔŋɪ weɔ]	[nɔŋɪ weɔ]	
828	901	menangkap ikan	catching fish	[kumpɾɔ ʊtɔ]	[kumpɾɔ ʊtɔ]	
829	902	menari	dancing	[jɔŋe]	[jɔŋe]	
830	906	menawar	bargain	[fɔdɔ]	[fɔdɔ]	
831	907	mencari	looking for	[ndɔndɔ]	[ŋɔpɾɔ]	
832	908	mencari kutu	looking for fleas	[ndɔndɔ ʊtɔ]	[ŋɔpɾɔ hɔdɔ]	
833	910	mencicip	testing	[mɔ ɪʊ]	[mɔ ɪʊ]	
834	911	mencintai	love	[mɔ ɔte kɔɪ]	[me nee kɔɪ]	
835	912	mencuci (muka)	washing face	[pɾeʊ pɾhɔ]	[kɔɾɔsɔ pɾhɔ]	
836	913	mencuci (pakaian)	washing clothes	[nɔbɔ kɔɪ]	[kɔɾɔsɔ kɔɪ]	
837	914	mencuci (peralatan makanan)	washing dishes	[ɔsɪ pɪŋgɔ]	[kɔɾɔsɔ pɪŋgɔ]	
838	915	mencuci (rambut)	washing hair	[ɪsɔ]	[ɪsɔ hɔŋgɔ]	
839	916	mendaki gunung	climbing mountain	[ne'e tɔrɔ]	[nee dɔrɔ]	
840	917	mendengar	hear	[pɾɪŋɔ]	[ɾɪŋɔ]	
841	918	mendukung	support	[ɾɔŋgɪ]	[ɾɔŋgɪ]	
842	919	menebang	cut	[tɔmpɔ]	dɔmpɔ	
843	920	menebus	redeem	[cɔɔɔ]	[cɔɔɔ]	

844	921	menekan	push	[sɔsʌ]	[sɔsʌ]	
845	922	menempa besi	forge iron	[bœe besɪ]	[bœe besɪ]	
846	923	menemukan	finding	[etʌ]	[edʌ]	
847	924	menerima	receive	[trɪmʌ]	[tʌrɪmʌ]	
848	925	menertawakan	laugh at	[kʌrɪ kʌɪ]	[kʌrɪ kʌɪ]	
849	926	menetak	lay down	[tɔnte]	[tɔnte]	
850	928	mengadili	adjudicate	[mʌ ʌdɪlɪ]	[mʌ ʌdɪlɪ]	
851	929	mengaku	confess	[ŋʌkʊ]	[ŋʌkʊ]	
852	930	mengambil	take	[deɪ]	[wehʌ]	
853	931	mengambil air	take water	[ʌʌ ɔɪ]	[wehʌ ɔɪ]	
854	932	mengangguk	nodded	[kɔdʊ]	[kɔdʊ]	
855	933	mengangkat (pergi)	lift	[hʌntʌ]	[hʌntʌ]	
856	934	menganiaya	persecute	[kʌ bʌwʌ]	[kʌ nɔɔki]	
857	936	menganyam	weaving	[ŋʌnʌ]	[ŋʌnʌ]	
858	937	mengasah	hone	[rʌmbʌ]	[rʌmbʌ]	
859	938	mengasihi	love	[kʌsɪ ate]	[kʌsɪ ade]	
860	940	mengawinkan	marry of	[pʌnɪkʌ]	[kʌ nɪkʌ]	
861	941	mengayuh	pedaling	[pʊtʌ]	[pʊtʌ]	

862	942	mengecup	kiss	[no]	[no]	
863	943	mengeluh	complain	[wotʌ]	[wetʌ]	
864	944	mengembik	bleating	[kʌmbe]	[cʌmbe]	
865	945	mengemudi	drive	[wʌ'ʌ]	[wʌ'ʌ]	
866	946	mengenal	know	[pʌtʌ]	[pʌtʌ]	
867	947	mengenang	remembering	[kʌwʌrʌ]	[kʌwʌrʌ]	
868	949	mengepit	clamp	[kʌpɪ]	[kʌpɪ]	
869	951	mengerjakan tanah	plowing	[rʌwɪ dʌnʌ]	[rʌwɪ dʌnʌ]	
870	952	mengetahui	know	[bʌte]	[bʌde]	
871	953	menggadaikan	pawned	[gʌde]	[gʌde]	
872	954	menggendong	carry	[se'ɪ]	[ceɪ]	
873	955	menggendong dengan sarung	carry with	[se'ɪ kʌɪ tembe]	[ceɪ kʌɪ tembe]	
874	956	menggendong di muka (memeluk)	hug	[se'ɪ tʌndɔ]	[ceɪ tʌndɔ]	
875	957	menggenggam	hold on	[nenti]	[nenti]	
876	958	menggiling	grind	[gɪɪ]	[gɪɪ]	
877	959	menggoreng	fry	[sɔŋɔ]	[sɔŋɔ]	
878	960	mengggotong	carry	[kʌleɪ]	[kʌleɪ]	

879	961	mengharapkan	hope	[soɪ]	[sora]	
		menghendaki	want		[ake]	
880	962	sesuatu		[ʌte]		
881	964	menghirup	inhale	[hʊntʊ]	[hinti]	
882	965	menghukum	punish	[ma hokom]	ma hukum	
883	963	mengikat	binding	[dɔ'ʌ]	[d'iki]	
884	966	mengingat	remember	[pawara]	[kawara]	
885	967	mengintai	lurking	[nina]	[nina]	
886	968	mengiringi	accompany	[batʊ]	[batʊ]	
887	969	mengisi	fill	[isi]	[isi]	
888	970	menguak	uncover	[katada]	[katada]	
889	971	mengubur	bury	[umbʊ]	[umbʊ]	
890	973	menguliti	skinning	[kɔɪ]	[karaka]	
891	974	mengumpulkan	collecting	[pa bɔrɔ]	[kabɔrɔ]	
892	975	mengupas	peeling	[lɔke]	[lɔke]	
893	976	mengusung	carry	[hanta]	[hanta]	
894	977	menipu	fool	[pariŋʊ]	[karinʊ]	
895	978	menjaga	keep	[jaga]	[jaga]	
896	979	menjawab	answer	[ma cambe]	[cambe]	

897	980	menjemur di panas matahari	dry in the sun	[lete και λιδο]	[lete ακα λιρο]	
898	981	menjepit	pinning	[καρι]	[καρι]	
899	982	menjinjing	carry	[σο'ο]	[σο'ο]	
900	983	menjual	sell	[μα λεκο]	[λανδα]	
901	984	menjunjung	uphold	[ωλ σο'ο]	[σο'ο]	
902	985	menolak	reject	[τολα]	[τολα]	
903	988	menukar	swap	[σεπε]	[σεπε]	
904	989	menunggu	waiting	[ηενλ]	[ηενλ]	
905	990	menuntun	lead	[καρομβο]	[κατει νσαι]	
906	991	menutup	close	[καβο]	[βοντο]	
907	992	menyabung ayam	cockfighting	[ταχι मानु]	[ταχι जान्ग]	
908	993	menyalakan (sinar)	light up	[μακλελ]	[κλελ]	
909	994	menyampaikan	deliver	[μαριχι]	[ηολ weλ]	
910	995	menyangkal	deny	[αγα κλ μαηακο]	[ωατι ηακο]	
911	997	menyediakan	provide	[σαδια]	[σαδια]	
912	998	menyembah	worship	[νεμβλ]	[νεμβλ]	

913	999	menyembunyikan (sesuatu)	hiding something	[sʊdʊ]	[çilɪ]	
914	1000	menyentuh	touch	[tʊdʊ]	[tʊdʊ]	
915	1001	menyerah	surrender	[tə'ɪ ate]	[tə'ɪ ade]	
916	1002	menyertai	accompanying	[bʌtʊ]	[bʌtʊ]	
917	1003	menyetujui	approve	[stɔjʊ]	[satɔjʊ]	
918	1004	menyiapkan	prepare	[sʌdɪʌ]	[sʌdɪʌ]	
919	1005	menyudahi (tr.)	finish up	[pʌŋgɔɾɪ]	[kʌŋgɔɾɪ]	
920	1006	menyunat	circumcise	[tɔsɪ]	[ŋɔʌ weʌ]	
921	1007	menyuruh (pergi)	go away	[kʌʊ lɔsʌ]	[lʌʊ lɔsʌ]	
922	1008	menyusu	suckling	[wʌŋʌ sʊsʊ]	[wʊŋʌ sʊsʊ]	
923	1009	menyusui	suckle	[weʌ sʊsʊ]	[sʊsʊ weʌ]	
924	1010	meraba	fingered	[dʌmʌ]	[dʌmʌ]	
925	1011	merajut	knitting	[mʌ ŋʌʌʌ]	[mʌ ŋʌʌʌ]	
926	1013	merasa sakit	ill	[mpɔdɔ]	[pɪlɪ]	
927	1012	merasai	feel	[yʊ]	[ɪʊ pɪlɪ]	
928	1014	merebus	boil	[nʌsʊ]	[lɔwɪ]	
929	1020	merobohkan	knocked down	[bɔ'ɔ]	[kʌmbɔ'ɔ]	
930	1024	mewarisi	inherit	[weʌ pʌsʌkʌ]	[wehʌ pʌsʌkʌ]	

931	1112	pasang	pair	[pʌsʌ]	[pʌsʌ]	
932	1129	pelihara binatang	petting	[ntʌdɪ bɪmʌtʌ]	[ntʌdɪ bɪmʌtʌ]	
933	1159	perang	war	[lewʌ]	[lewʌ]	
934	1162	perdamaian, mengadakan	peace	[pʌ tʌhə]	[kʌ tʌhə]	
935	1166	pergi	go	[lʌə]	[lʌə]	
936	1167	pergi berlayar	go sailing	[lʌə ləjʌ]	[lʌə ləjʌ]	
937	1170	pergi mengambil	go catch	[lʌə ʌlʌ]	[lʌə wehʌ]	
938	1208	potong gigi	cutting teeth	[lʌə wəɪ]	[dʌmpə wəɪ]	
939	1375	telan	swallow	[nəʊə]	[əke]	
940	1406	terjun	plunge in	[həncʊ]	[həncʊ]	

H. Sifat dan Keadaan

941	243	asin	salty	[ndʌŋʌ]	[ndʌŋʌ]	
942	259	bagus	good	[gʌgʌ]	[gʌgʌ]	
943	282	berat	wight	[bɛ]	[tʌnɪ]	
944	304	belum	not yet	[ʌrʌ]	[wʌtɪp]	
945	305	belum masak	raw	[ʌrʌ pə kʌ mʌnʌsʊ]	[wʌtɪp kʌbʊʌ]	

946	306	belum matang	immature	[ɫɾɐ pə kɐmɐmɪ]	[wɐtɪp mɐmɪ]	
947	309	benci	hate	[ɪtɪ]	[tɪ sukɐ]	
948	312	bengkok	crooked	[mbekə]	[mbekə]	
949	316	berlaki	married	[wəɪtɪ ntɐʊ lɐɪ'ɪ]	[wɐʊɾɐ ntɐʊ rɐhɪ]	
950	320	berlemak	fatty	[mpəre]	[mpəre]	
951	323	berminyak	greasy	[mɪnɐ]	[mɪnɐ]	
952	325	bersama-sama	together	[sɐmɐ-sɐmɐ]	[sɐmɐ-sɐmɐ]	
953	326	bersedu	bluch	[sɐncədʊ]	sɐncədʊ	
954	344	betul	right	[ncɪhɪ]	[ncɪhɪ]	
955	357	bisu	mute	[mpəŋɪ]	[mpəŋɪ]	
956	359	bodoh	stupid	[sɐmpʊɐ]	[sɐmpʊɐ]	
957	361	botak	bold	[bətɐ]	[kəlɐ]	
958	379	bulat	round	[mbələ]	[mbələ]	
959	386	bundar	round	[mbələ]	[mbələ]	
960	388	buruk	bad	[ɪhɐ]	[ɪhɐ]	
961	403	buta	blind	[mbʊtɐ]	[mbʊdɐ]	
962	410	cantik	beautiful	[gɐgɐ]	[gɐgɐ]	
963	413	cemburu	jealous	[wʊ'ʊ]	[wʊʊ]	
964	415	cepat	fast	[rəcɪ]	[rəcɪ]	

965	416	ceper	flat	[pelʌ]	[pelʌ]	
966	421	cukup	enough	[tʌhə]	[tʌhə rʌ]	
967	433	damai	peace	[sʌnʌ]	[tʌhə ʌŋi]	
968	436	dangkal (sungai)	shallow	[tendə]	[tendə]	
969	447	datar	flat	[rʌtʌ]	[rʌtʌ]	
970	459	diam	silent	[mʊdʊ]	[mɪdi]	
971	460	dilahirkan	was born	[nʌ mʌ ʰʌnʌ]	[ŋgʌnʌ]	
972	463	diperbolehkan	allowed	[kʌʊ]	[kʌʊ]	
973	488	elok	pretty	[gʌgʌ]	[ntɪkʌ]	
974	499	erat	tightly	[mʊŋgə]	[ciʌ]	
975	503	gagah	manly	[teŋgə]	[teŋgə]	
976	504	gagap	stutter	[grɔgi]	[gʌrɔgi]	
977	512	gelap	dark	[rʊndʊ]	[rɪndɪ]	
978	515	gemuk	fat	[mpɔre]	[mpɔre]	
979	517	gepeng	flat	[mbɔlə]	[mbɔlə]	
980	522	giat	enterprising	[cʌhʌ]	[cʌhʌ]	
981	523	gila	crazy	[riŋʊ]	[riŋʊ]	
982	528	gundul	bold	[bɔtʌ]	[kɔlʌ]	
983	532	habis	run out	[cʊmpʊ]	[cʊmpʊ]	

984	536	hamil	pregnant	[nΛ'e ləkə]	[nΛe ləkə]	
985	537	hamper	almost	[ne'e rΛ]	[neerΛ]	
986	538	hangat	warm	[mΛ rΛnΛ]	[rΛnΛ]	
987	544	haus	thirsty	[mΛηə wə'ə]	[mΛηə wəə]	
988	563	indah	beautiful	[gΛgΛ]	[gΛgΛ]	
989	571	iri hati	envy	[lelʊ ʌte]	[iri ʌde]	
990	594	jelek	ugly	[bənΛ]	[bənΛ]	
991	599	jinak	benign	[ʌrʌkΛ]	[βʌtʊ ηgʌhi]	
992	601	juling	squint	[gɪlə]	[ηgɪlə]	
993	615	kalah	lose	[kəΛ]	[kəΛ]	
994	625	kandas	strand	[mbərΛ]	[mbərΛ]	
995	649	kaya	rich	[ntʌʊ wʌrʌ]	[ntʌʊ wʌrʌ]	
996	652	kebahagiaan	happiness	[sʌnΛ]	[sʌnΛ]	
997	653	kebajikan	virtue	[tʌhə]	[tʌhə ʌdem]	
998	654	kebakaran	fire	[ηgʌ'ʌ]	[ηgʌʌ]	
999	656	kebiasaan	habbit	[tʌbiʌ]	[tʌbeʌ]	
1000	658	kecegukan	hiccup	[sʌncədʊ]	[sʌncedʻi]	
1001	659	kecut	wry	[ηəncə]	[ηəncə]	
1002	662	kegadisan	feminnime	[sʌmpelʌ]	[sʌmpelʌ]	

1003	664	kejang	convulsions	[bɪbɪ]	[bɪbɪ]	
1004	674	keliru	wrong	[nɛʌrʌ]	[nɛʌrʌ]	
1005	677	kemalangan	misfortune	[ɪhʌ ru'ʊ]	[ɪhʌ ruʊ]	
1006	680	kematian	dead	[mʌte]	[mʌde]	
1007	683	kemenangan	victory	[ŋɔlə]	[ŋɔlə]	
1008	685	kena	hit	[kʌnʌ]	[hɪnʌ]	
1009	685	kenal	know	[tʌndʌ]	[pʌtʌ]	
1010	687	kencang	tight	[tɔŋgɔ] / [ɪpɪ]	[ɪpɪ pɔdʌ]	
1011	689	kendur	slack	[lɔŋgɔ]	[lɔŋgɔ]	
1012	690	kenyang	full	[mbɔsʊ]	[mbɔcʊ]	
1013	697	keras	hard	[terʌ]	[terʌ]	
1014	705	kesedihan	sadness	[sɔɪ]	[sedɪ]	
1015	706	kesemutan	tingliŋ sensation	[sʌmʌrɪ]	[sʌmʌrɪ]	
1016	713	kikir	stingy	[sʌwʌʊ]	[sʌwʌɪ]	
1017	716	kokoh	sturdy	[teŋgɔ]	[teŋgɔ]	
1018	720	kosong	blank	[ʌrʌ wʌrʌ]	[tɪʌrʌnʌ]	
1019	745	kurang	less	[kʊrʌ]	[kʊrʌ]	
1020	746	kurus	thin	[kerɔ]	[mpeke]	
1021	752	laba	profit	[kʌnʌhʌ]	[kʌnʌhʌ]	

1022	763	lambat	slow	[ɲerɪ]	[ɲerɪ]	
1023	769	langsing	slim	[lɒŋsɪ]	[lɒŋsɪŋ]	
1024	776	lebih	more	[ncewɪ]	[ncewɪ]	
1025	778	lelah	tired	[ɲgeŋgɔ]	[mɒkɪ]	
1026	780	lemah	weak	[rɔme]	[rɔme]	
1027	781	lembab	moist	[kɒɔɪ]	[kɒ ɔɪ]	
1028	783	lembek	mushy	[mɒpɔ]	[mɒpɔ]	
1029	785	lembut	soft	[mɔsɔ]	[mɔsɔ]	
1030	787	lepas	free	[hɔrɪ]	[hɔrɪ cɔɔ]	
1031	790	liar	wild	[beŋke]	[beŋke]	
1032	791	licin	slick	[ɲɔsɪ]	[kɔcɔ]	
1033	799	longgar	loose	[lɔŋgɔ]	[lɔŋgɔ]	
1034	803	luas	large	[nɒ'e]	[nɒe]	
1035	809	lumpuh	paralyzed	[ɒɾɒ ɾɒɔ kɒ dɒŋgɒ]	[ɒɾɒ ɾɒɔ kɒ dɒŋgɒ]	
1036	812	lunak	soft	[kɒrejɒ]	[kɒrejɒ]	
1037	813	lupa	forget	[sɒnepɒ]	[nepɒ]	
1038	814	lurus	straight	[ntɪrɪ]	[rɔmbɔ]	
1039	818	mabuk	drunk	[mɒwɔ]	[mɒwɔ]	
1040	820	mahal	expensive	[ɲgɒɪɪ]	[ɲgɒɪɪ]	

APPENDIX III

Daftar Kosakata Notofer

No	Na	Kkp (Indonesia)	English	Sambori	Bima	Year
----	----	-----------------	---------	---------	------	------

A. Manusia dan Kekerabatan

1	182	anak kandung	biological child	[ʌnʌ sʌbʊʌ ləkə]	[ʌnʌ kʌndʊ]	
2	184	anak yang termuda	younger biological child	[ʌnʌ pʌlɪŋ mʊdʌ]	[ʌnʌ cʊmpʊ kʌɪ]	
3	185	kakak laki-laki	brother	[ʌnʌ mənɛ]	[ʌnʌ mənɛ]	
4	188	kakak laki-laki dari ayah	uncle	[ʌmʌntɔɪ]	[ʌmʌntɔɪ]	
5	189	kakak laki-laki dari ibu	uncle	[dʊʌ]	[ʌmʌntɔɪ]	
6	190	istri kakak laki- laki dari ayah	aunt	[dʊʌ]	[ʊʌ]	
7	191	istri kakak laki- laki dari ibu	aunt	[dʊʌ]	[ʊʌ]	
8	192	adik laki-laki dari ayah	uncle	[ʌmʌ ntɔ'ɪ]	[ɔɪ]	

9	193	adik laki-laki dari ibu	uncle	[ɔɾɪ]	[ɔɾɪ]	
10	194	istri adik laki-laki dari ayah	aunt	[mʌncʌ]	[mʌncʌ]	
11	195	istri adik laki-laki dari ibu	aunt	[ɪnʌ ntɔɪ]	[mʌncʌ]	
12	196	kakak perempuan dari ayah	aunt	[dʊʌ]	[dʊʌ]	
13	197	kakak perempuan dari ibu	aunt	[dʊʌ]	[dʊʌ]	
14	198	suami kakak perempuan dari ayah	uncle	[dʊʌ]	[dʊʌ]	
15	199	suami kakak perempuan dari ibu	uncle	[dʊʌ]	[dʊʌ]	
16	202	suami adik perempuan dari ayah	uncle	[ɔɾɪ]	[ɔɾɪ]	

17	203	suami adik perempuan dari ibu	uncle	[ɔŋ]	[ɔŋ]	
18	204	anak dari saudara ayah	cousin	[spɔpɔ]	[spɔpɔ]	
19	205	anak dari saudara ibu	cousin	[spɔpɔ]	[spɔpɔ]	
20	209	ayah dari kakek	great-grandfather	[wɔrɔ]	[wɔrɔ]	
21	210	ibu dari kakek	great-grandmother	[wɔrɔ]	[wɔrɔ]	
22	213	cucu dari saudara kakek	grandchild	[cɔcɔ]	[cɔcɔ]	
23	214	cucu dari cucu	great-grandchild	[sɔŋ]	[sɔŋ]	
24	215	kakek dari kakek	great-grandparent	[bɔɔ]	[pɔbɔɔ]	
25	216	pasangan suami istri	husband and wife	[weɪ wə lɔ,ɪ]	[weɪ rɔhɪ]	
26	221	suami dari saudara orang tua	uncle	[dɔɔ]	[dɔɔ]	
27	222	istri dari saudara orang tua	aunt	[dɔɔ]	[dɔɔ]	

28	227	inang	host	[ɪnɔ kɔnɔe]	[ɪnɔ kɔnɔe]	
29	231	ayah tiri	step father	[ɔmɔ cempe]	[ɪnɔ cempe]	
30	169	saya	me/i	[rɔe]	[nɔhɔ]	
31	174	kamu sekalian	you all	[emɛrɔ pɔmpɔɪ]	[ŋɔmɪ d'ɔhɔ]	
32	176	beliau	he/she	[re ne]	[re ne]	

B. Bagian Tubuh Manusia

33	74	ubun-ubun	fontanel	[kɔbɔsɔ]	[kɔbɔsɔ]	
34	79	pelupuk mata	eyelids	[kɔrɔ pɔrɔ]	[kɔrɔ mɔdɔ]	
35	82	lubang telinga pada wanita	ear hole	[krɔmbɔ wɪrɔ wɪnɛ]	[kɔrɔmbɔ fɪkɔ sɪwɛ]	
36	86	gigi taring	canine tooth	[wɔɪ lɔkɔ]	[wɔɪ leme]	
37	87	gigi taring yang tumbuh tersusun	bark	[wɔɪ nɔŋgɔ]	[wɔɪ rɔmbɔ]	
38	88	gigi rusak berwarna hitam	black caries tooth	[ɪhɔ wɔɪ]	[ɪhɔ wɔɪ]	
39	89	geraham	molar	[wɔɪ kɔmbɔ]	[wɔɪ sɔhe]	
40	90	tulang rahang	jaw bone	[kɔlɔkɔtɪ]	[kɔlɔkɔtɪ]	
41	91	pipi	cheek	[lɔwe]	[rɔwe]	

42	92	lesung pipi	dimples	[mɔsɔ lɔwe]	[mɔsɔ rɔwe]	
43	93	daerah kepala yang tidak tumbuh rambut	forehead	[kɔlɔ kɔbɔsɔ]	[kɔlɔ kɔbɔsɔ]	
44	94	pusat arah rambut pada kepala (unyeng-unyeng)	hair whorl, cowlick	[klisɔ]	[kɔlɔsɔ]	
45	95	kerongkongan	esophagus	[krɔtɔ]	[kɔrɔtɔ]	
46	103	pundak	shoulder	[dɔnjɔ]	[d'incɔ]	
47	107	pingang	waist	[rɔkɔ]	[rɔkɔ]	
48	111	lengan	arm	[ɔncɔ]	[ɔncɔ]	
49	115	jari	finger	kangge	kangge	
50	119	jari manis	ring finger	kangge sinci	kangge sinci	
51	123	garis-garis pada telapak tangan	line palm	gari lima	gari rima	
52	124	tinju	boxing	pake	jagu	
53	130	tulang betis	fibula	duru	duru	
54	136	empedu	bile	folu	folu	
55	137	usus	gut	isi loko	isi loko	

56	139	tulang	bone	kadui	peke	
57	140	isi tulang	marrow	isi kadui	isi peke	
61	146	dubur	rectum	krombo ponto	karombo ponto	
62	152	jampang	whiskers	ntudu	ntudu	
63	153	bulu yang tumbuh di tahi lalat	mole hair	nggambi	nggambi	
64	154	bulu roma	goose	rambi ilu	Kere bar'u	
65	155	bulu kuduk	nape hair	rambi doru	Kere deri	
66	156	bulu ketiak	underarm hair	rambi sadili	kere saliri	
67	157	bulu dada	chest hair	rambi wolo	kere lawili	
68	158	bulu dibawah pusar	hair under the navel	wuru	wuru	
69	159	bulu kemaluan	public hair	rambi wuru	kere wuru	
70	160	bulu tangan	hand hair	rambi lima	kere rima	
71	161	bulu kaki	leg hair	rambi langge	kere ed'i	
72	162	bulu yang tumbuh di jari kaki	toe hair	rambi kangge	kere kangge	
73	163	rambut ikal	curly hair	rambi ponto	honggo galomba	
74	164	rambut lurus	straight hair	honggo rombo	[honggo rombo]	

75	165	tahi lalat	mole	tuki daru	ta?i laru	
76	167	kulit kering	dry skin	kluki ruwi	ruwi	
77	168	warna hitam pada kulit sejak lahir	birthmark	tanda	tanda	
78	278	lalat	flies	kroku	karoku	
80	280	nyamuk	mosquito	kroku toka	karoku	
81	286	ulat	caterpillar	kako	kako	
82	289	ratu rayap	termite queen	ina ane	ina ane	
83	290	cecak	house gecko	srempa	sarempa	
84	299	yuyu	crab	konggu	kongo	
85	301	keluang	bat	pani,i	panihi	
86	303	kuntul	egret	kodo	kod'o	
87	306	itik jantan muda	young male duck	srati boki	sarati rangga	
88	307	itik betina muda	young female duck	srati wilo boki	srati siwe	
89	308	itik jantan dewasa	adult male duck	srati rangga na,e	sarati rangga nae	
90	309	itik betina dewasa	adult female duck	srati wilo na,e	sarati siwe nae	
91	310	ayam jantan muda	cockerel	manu rangga sawu	janga rangga	
92	311	ayam betina muda	young hen	manu wilo sawu	janga siwe	

93	312	ayam jantan dewasa	adult roosters	manu rangga na,e	janga rangga nae	
94	313	ayam betina dewasa	adult hens	ina manu	janga siwe nae	
95	314	dara	pigeon	dara	dara	
96	315	anak dara	dove	ana dara	ana dara	
97	316	angsa	goose	angsa	bana	
98	317	anak angsa	gosling	ana angsa	ana bana	
99	320	katak besar	large frog	depa na,e	karefa nae	
100	321	katak kecil	frogling	depa boki	karefa toi	
101	322	anak katak	froglet	ana depa	ana karefa	
103	325	tengalung	tenggalung			
104	327	anak sapi	calves	ana capi	ana capi	
105	328	kambing	goat	mbe,e	mbee	
106	329	anak kambing	lamb	ana mbe,e	ana mbee	
107	331	anak anjing	puppy	ana lako	ana lako	
108	333	anak kucing	kitten	ana ngao	ana ngao	
109	340	anak buaya	hatchlings	ana buaya	ana mbai	
110	342	anak babi hutan	child boar	ana wawi ncuwu	ana wawi ncuwu	

111	344	anak harimau	cub	ana harimau	ana harimau	
-----	-----	--------------	-----	-------------	-------------	--

C. Bagian Tubuh Binatang

112	347	cakar	claw	kamu	garo	
113	348	jalu	spur	Pad'u	Pad'u	
114	352	taring	canine	woi naru	woi leme	
115	353	tanduk	horn	wanga	wanga	
116	354	ingsan	ingsan	ingsang	insang	
117	355	sisik	scale	srufi	sarui	
118	356	bangkai (binatang)	carcass	timba	timba	
119	357	bangkai manusia	human corpses	timba dou	timba dou	
120	358	belulang (kulit manusia)	rawhide	kluki mango	mango	

121	359	tai	feces	poa	tai	
122	360	sirip ikan	fish fin	srufi uta	sarui uta	
123	361	punuk	hump	mbuntu	mbutu	
124	367	pantat (sapi, kerbau))	cow bottoms	onto api, kambau	wanggo	

D. Tumbuhan, Bagian-bagian, dan Hasil Olahannya

125	363	santan	coconut milk	santa	santa	
126	364	minyak kelapa	coconut oil	mina niu	mona niu	
127	365	minyak kelapa yang dijemur	sun dried coconut oil	mina niu kalete	poa mina	
128	366	minyak kelapa yang direbus	boiled coconut oil	mina niu kanasu	poa mina	
129	371	ketan	sticky rice	loko	d'ahi	
130	372	jerami	straw	rapa	rapa	
131	373	gabah	grain	gaba	Gaba	
132	374	pria	male	pria	paria	

133	375	Jahe	ginger	ntomu	ntomu	
134	376	kunyit	turmeric	kuni	huni	
135	377	lengkuas	galangal	lau	lau	
136	778	bawang putih	garlic	ncuna	ncuna	
137	379	bawang merah	red spinach	бawa	bawa	
138	380	labu	pumpkin	ponda	ponda	
139	381	terong	enggplant	toru	kad'ui	
140	385	petay	petai	pate	pate	
141	386	petai cina	chinese cider	Pete cina	pete	
142	387	turi	turi	soe	palawu	
143	388	ketimun	cucumber	timu	dimu	
144	389	daun kacang panjang	long bean leaf	roo бue	roo Бue	
145	390	daun papaya	papaya leaf	roo kapaja	roo mpaja	
146	391	daun ketela	cassava leaf	roo боjo	roo Bojo	
147	392	daun keladi	taro leaf	roo kladi	roo kaladi	
148	393	daun kangkung	water spinach	roo lara	roo lara	
149	395	tepung	flour	muбу	muБу	
150	396	tapai	tapai	dahi	d'ahi	

151	397	dedak	bran	kau	kau	
152	398	dedak halus	fine bran	kau ngame	kau ngame	
153	399	dedak kasar	rough bran	kau kasa	kau kasa	
154	400	cabe	chili	saha	saha	
155	401	cabe merah	red chili	saha kala	saha kala	
156	402	cabe hijau	green chili	saha jao	saha jao	
157	403	cabe kecil	small chilies	saha mpida	saha mpida	
158	406	anak dahan	branch child	nganci	Nganci	
159	408	kulit kayu	tree bark	rope hadu	rope haju	
160	409	getah	sap	puru	nana	
161	461	banir	banir	bani	banir	
162	417	air sayur	vegetable water	oi uta moro	oi uta mbeca	
163	420	buluh	reed	rambi	rawu	
164	421	ruas	segment	hid'i	mbii	
165	422	rebung	bamboo shoots	landa	landa	
166	423	pisang	banana	kalo	Kalo	
167	424	sisir pisang	banana comb	ndaa kalo	ndaa kalo	
168	425	setandan	bunches	sawuri	sawuri	
169	427	umbut	umbut	katoa		

170	428	ijuk	palm fiber	iju	Iju	
171	430	nipah	palm	nipah	nibun	
172	431	pohon kelapa	coconut tree	puu niu	fuu niu	
173	432	buah kelapa	coconut	wua niu	wua niu	
174	433	sabut	fiber	kaḅunu	kaḅunu	
175	434	tempurung	shell	koa	Koa	
176	436	tebu	cane	toḅu	doḅu	
177	437	beringin	banyan	due	duwe	
178	439	tarum	tarum	nili	Nili	
179	440	pohon kapuk	cracker tree	puu kapu	fuu kapu	
180	441	jering , jengkol	jering , jengkol	leu	Leu	
181	442	pohon asam	tamarind tree	puu mangge	fuu mangge	
182	443	buah asam	tamarind	wua mangge	wua mangge	
183	444	biji asam	tamarind seeds	isi mangge	isi mangge	
184	445	asam muda	young acid	mangge moro	mangge moro	
185	448	jelai	barley	jlai	jalai	
186	449	tuba	tuba	loko handu	loko handu	
187	452	bayu	wind	angi kapa	angi kapa	
188	453	air tawar	freshwater	oi saba	oi caḅa	

189	456	angin ribut	windstorm	fode	fode	
190	457	meletus (gunung)	erupt	wotu	wotu	
191	458	bara (orang yang masih berapi)	ember	kamaa	kamaa	
192	461	lahar	lava	raba	lahar	
193	464	batu	stone	watu	wadu	
194	465	batu api	flint	watu api	wadu afi	
195	466	sungai besar	big river	soki nae	sori ma nae	
196	467	sungai sedang	medium river	soki mboha	sori ma mboha	
197	468	sungai kecil	small river	soki boi	sori ma toi	
198	468	garam	salt	sia	Sia	
199	469	jalan besar	highway	kaliu nae	ncai ma nae	
200	470	jalan sempit	narrow street	kliu tuka	ncai ma toi	
201	471	kabut	fog	apu mbembe	kaluBu	
202	472	mega putih	white mega	mega bura	mega Bura	

E. Mou Mogala

203	474	lantai	floor	lante	lante	
204	477	genting	critical	gnte	gante	

205	478	kasau	rafter	lira/boko	Lira	
		lobang angin	ventilation		ventilasi	
206	479	ventilasi		karoa bara		
207	481	dinding	wall	dindi	dindi	
208	482	dinding tembok	wall	dindi	dindi	
209	483	dinding papan	wallboard	dindi hadu	dindi haju	
210	484	dinding bambu	bamboo wall	dindi kaou	dindi oo	
211	488	kamar mandi	toilet	kama diu	ndeui kai	
212	489	wc	toilet	wese	Wc	
213	490	bak mandi	bathtub	temba oi	ba oi	
214	493	pagar	fence	oro	Kuta	
215	494	parut	scar	paru	Paru	
216	496	tenun	weaving	manonu	Muna	
217	499	obor	torch	obo	Obo	
218	501	karat	rust	roka	Roka	
219	502	dayung	paddle	beba	Peda	
220	506	golok	machete	blati	Balati	
221	508	keranjang	basket	kranja	karanja	
222	509	pikulan	pickup	sarampiko		

223	513	buta	blind	mbuta	mbuda	
224	514	hamil	pregnant	nae loko	nae loko	
225	515	mabok	drunk	mawu	Mawu	
226	517	bekas luka	scar	kope	Kope	
227	518	bungkuk	bent down	mbuku	mbuku	
228	521	pedih	poignant	ngali	Ngali	
229	522	letih	tired	nggengo	Maki	
230	523	obat	drug	loi	loi	
228	524	parau (suaranya)	hoarse voice	kancere	kancere	
229	525	berobat	get treatment	maloi	maloi	
230	526	penyakit menular	infectious diseases	supu ngete	supu ngete	
231	527	rasa mau muntah	feeling like vomiting	osui kae	ka oe	
232	528	mual	nausea	rukuloko	ka oe	
233	529	gila	crazy	ringu	ringu	
234	535	barat	west	ndili	ndili	
235	536	timur laut	northeast	ndolo bae moti	ndolo	
236	537	tenggara	southeast	tari bae	tipo	
237	538	barat daya	southwest	tolo bae	tari	
238	539	barat laut	northwest	ndili bae moti	tari	

239	540	begini	like this	ande	ndake	
240	541	begitu	like that	une	ndaka	
241	545	disamping	besides	kompe	kompe	
242	550	ini	this	nde	ake	
243	552	semua	every	moci	saraa	
244	667	lama	long	toi	ntoi	
245	668	utuh	intact	ntuma	ntumapu	
246	669	bersih	clean	raso	raso	
247	690	telanjang	naked	ronda	saronda	
<u>248</u>	<u>691</u>	<u>terlalu luas</u>	<u>too broad</u>	paja lalo	paja lalo	
251	694	secepat-cepatnya	as soon as possible	roci	karicu/ricu	
252	705	hangat	warm	marana	rana	
253	707	terkenal	famous	mbou	mbou	
254	708	baik	good	taho	taho	
255	709	tidak baik / jelek	ugly	bona	bona	
256	710	gampang	easy	moda	moda	
257	714	ada	exist	wara	wara	
258	715	tidak ada	there is no	arawaran	tiwarana	

259	717	banyak	lots	repa	mboto	
260	718	penakut	coward	mantau	ma dahu	
261	719	pembeli	buyer	cola	cola	
262	732	keruh	turbid	koru	koБу	
263	733	jernih	limpid	noa	noa	
264	734	gelap	dark	rundu	rindi	
265	735	terang	light	taroa	taroa	
266	736	apek	musty	eme	leme	
277	737	anyir	rancid	ngoru	ngoru	
278	738	bau ular	Smell of snakes	mawo sawa	wou sawa	
279	739	bau kencing	urine smell	mbara	mbara	
280	740	bau ikan / daging	fish smell	ngoru uta nai	ngoru	
281	741	bau cabe digoreng	the smell of fried chilies	ngolo saha ncanggo	ngolo	
282	742	harum	fragrant	ngolo	mengi	
283	743	wangi	perfumed	mengi	mengi	
284	747	getir	bitter	Getir	getir	
285	749	hambar	tasteless	Saḅa	caBa	

286	750	tak ada rasanya lagi	no taste anymore	Saḃa	Cab'a	
287	751	pedas	spicy	ngali	nata	
288	752	enak	delicious	Caru	caru	
289	753	gurih	tastefull	kaḃ'ori	caru	
290	754	haus	thirsty	mango woo	mango woo	
291	756	lapar	hungry	mancoro	mancoro	
292	554	membersihkan	clean up	parasol	karaso	
293	555	mengotorkan	pollute	panggolo	kasampu	
294	556	mengulangi	repeat	mbali	mbali	
295	557	berubah	change	bruba	bruba	
296	558	tumbuh	grow	woko	woko	
297	559	meniru	imitate	Batu	imba	
298	561	tambah	plus	Slai	salai	
299	562	menakutkan	scary	mantau kai	mantau kai	
300	563	tabor	the screen	toro tabo	Tabo	
301	565	bersiul	whistle	fifi fofi	Kafui	
302	566	sendawa	burp	Ntie	Kantea	
303	567	tersedu-sedu	sobbing	ususu	Sanced'i	

304	568	merumputi	grope	kajao	Kajao	
305	569	pulang	return	mbali	poku mbali	
306	571	menebas pohon	cut down trees	toga hadu	fati haju	
307	572	pilih	select	kad'ale	Kad'ale	
308	573	memejamkan mata	closing eyes	taroa poro	kapu mada	
309	574	memperoleh	obtain	wara karai	Raka	
310	575	nyanyi	sing	lawa	Rawa	
311	577	memasak	cook	manasu	Mbako	
312	578	makan	eat	manga	Ngaha	
313	580	mengigit	bite	maaka	ngenge	
314	583	bernafas	breathe	sasi nawa	sasi nawa	
315	586	duduk	sit	too	doho	
316	587	berjongkok	sqt down	oko	sanggoBo	
317	588	berbaring	lying down	mandore	ndore	
318	589	berkelahi (tangan)	fight (hands)	mancao	mancao	
319	590	berkelahi (kata)	fight (words)	ncao	taji tele	
320	592	mendorong	pushes	madunggi	d'unggi	
321	593	menarik	interesting	mahinti	hinti	

322	594	melempar	throw	matoḅa	toḅa	
323	595	potong (kaki)	cut	loto	loto	
324	596	membelah	splitting	mbia	Bia	
325	597	mengelupas kulit	flaking skin	kaluki	loke	
326	600	putar	rotate it	ole	ole	
327	601	menikam dari belakang	stabbed in the back	tuḅa takontu	tuḅa ta ari	
328	602	menikam dari atas	stabbed from above	tuḅa atu ndese	tuḅa ta ese	
329	603	menikam dari bawah	stabbed from below	tuḅa atu mba	tuḅa ta awa	
330	604	menikam dari depan	Stabbed from the front	tuḅa tando	tuḅa ta d'ei	
331	609	memeras	squeeze	posi	raho ncau	
332	610	mengaruk kepala	scratching the head	kao poo	kao tuta	
333	611	mengosok	rubbing	huku	sanca	
334	612	mengosok gigi	brushing teeth	huku woi	sanca woi	
335	613	mengusap	rub	maosa	osa	
336	614	berbicara	speak	paresa	nuntu	
337	615	berbisik	whisper	marumiki	ngoa kanari	

338	616	tertawa	laugh	kari	hari	
339	618	kembali	back	mambali	dula	
340	620	ikut	join	batu	Batu	
341	621	bergerak	move	ruku	ruku	
342	622	menginjak	step on	ngge,i	nggee	
343	623	berenang	swimming	maliwa	liwa	
344	624	terbang	fly	ngemo	ngemo	
345	625	mengatur	arrange	maato	ato	
346	626	mengalir	flowing		rai Batu	
347	627	memburu	hunt	manggalo	manggilo	
			dig		ngari	
348	628	menggali		mangari		
349	629	berhitung	count	reke	reke	
350	631	pemberian	giving	mawea	Ra mbei	
351	632	cuci pakaian	wash clothes	manuba	maduba	
352	633	cuci tangan	wash hand	osi lima	osa rima	
353	634	cuci kaki	wash feet	osi langge	osa ed'i	
		membanting	slamming the laundry		tumpa	
354	635	cucian		manuba bate		

355	636	menjemur	dry in the sun	lete	lete	
356	637	membalas	reply	bala	bala	
357	638	kencing	pee	srii	tarii	
358	639	mengikis jamur dari pohon	scrape the fungus from the tree	sasoro hadu	poke	
359	640	bekerja	work	krawi	karawi	
360	641	menguburkan	bury	umbu	umbu	
361	642	ganti	over	sepe	sepe	
362	644	tidur	sleep	out	oto	
363	645	jatuh (orang)	fall down	mamou	maBu	
364	646	jatuh (buah)	fall	mou	mou	
365	647	bertemu	meet	eta inge	eda angi	
366	648	mengidupkan api	turn on the fire	pamori api	kamori afi	
367	650	berkembang	developing	ndadi	naha nae	
368	651	bongkar	take apart	hengga	hengga	
369	652	menyeduh	brew	panono	toho	
370	653	ingat	remember	pawara	kawara	
371	654	menyepuh	gild			
372	655	menyebur	splash out	babu	babu	

373	656	tukar	exchange	cempe	cepe	
374	657	menyuruh	ordered	kau	kau	
375	658	petik	pick	poke	poke	
376	659	berdiang	cheer up	palana	Karana weki	
377	660	menjahit	sewing	mandau	ndau	
378	661	minum	drink	nono	nono	
379	662	merebus	boil	manasu	lowi	
380	232	suweng				
381	236	tudung	hood	tod'u	Tod'u	
382	237	kantong	bag	kad'ud'u	kad'ud'u	
383	240	alas kaki	footwear	lama langge	lama ed'i	
384	242	jarik		Salolo	Kae naru	
385	243	sarung	sarong	Tembe	tembe	
386	244	kopiah	skull cup	songgko	songko	
387	255	sanggul	bun	Konde	konde	
388	246	lurah	headman	ompu kpala	lura	
389	247	sekretaris desa	village secretary	seketaris desa	seketaris desa	
390	250	kyai	clerics	Kiyai	kiyai	
391	252	dukun	shaman	Sando	sando	

392	252	dukun sunat	circumcision shamans	sando masuna	sando ma suna	
393	254	pegawai	employee	pgawe	pagawe	
394	255	guru	teacher	Guru	guru	
395	256	buruh	laborers	Ada	buru	
396	267	pamong	guardian	Nda ma uru rasa	pamo	
397	258	pedagang	trader	maamba	Ma amba	
398	259	juragan	skipper	manae kain	ma nae kaina	
399	260	tengkulak	middleman	Saru ma maleko	banda	
400	261	tukang kayu	Carpenter	panggita	panggita	
401	262	tukang pahat	carver	Paa	panggita	
402	263	penjual	seller	maleko	ma landa	
403	264	mandor	foreman	maajaga	Mando	
404	265	sopir	driver	ma wa oto	ma wa oto	
405	266	kondektur	conductor	korone	Korne	
406	267	petani	farmer	Ptani	Patani	
407	268	buruh tani	hodge	buru tani	buru tani	
408	269	pengembala sapi	neatherd	capi	dou ma ngena capi	
409	270	pengembala kerbau	buffalo herder	tapa kambau	Dou ma ngena sahe	

410	271	pengembala kambing	goat herder	mbee	Dou ma ngena mbe'e	
411	272	pengembala itik	duck herder	dou majaga sarati	Dou ma ngena ngara	
412	273	tukang ojek	ojek's driver	dou ma oje	oje	
414	274	tukang becak	pedicab driver	tukang beca	tukang beca	
415	275	sopir andong	andong driver	Sopi oto	Sopi oto	
416	276	makelar (rumah, kendaraan)	broker	douma maleko	banda	
417	16	dua puluh lima	twenty-five	d'ua mpuru lima	d'ua mpuru lima	
418	17	lima puluh	fifty	lima mpuru	lima mpuru	
419	18	enam puluh	sixty	ono mpuru	ini mpuru	
420	19	tuju puluh lima	seventy-five	pitu mpuru lima	pidu mpuru lima	
421	20	pertama	first	saramba	saramba	
422	23	keempat	fourth	kaupa	kaupa	
423	24	kelima	fifth	kalima	kalima	
424	25	keenam	sixth	kaono	kaini	
425	26	ketujuh	seventh	kapitu	kapidu	
426	27	kedelapan	eighth	kawaru	kawaru	
427	28	kesembilan	ninth	kasowo	kaiwi	

428	29	kesepuluh	tenth	kasampuru	kasampuru	
429	30	terakhir	lastly	cumpu kai	cumpu kai	
430	31	delapan tahun yang lalu	eight years ago	waru waa toi	waru mbaa ma ntoin	
431	34	musim hujan	rainy season	musim ura	oru ura	
432	35	musim kering	dry season	mpana ai	oru pana	
433	37	nanti malam	tonight	pea ndondo	pea sangad'i	
434	38	tengah malam	midnight	ai mandondo	Boha ai	
435	39	tengah hari	noon	aima rai	pana liro	
436	41	kemarin dulu	day before yesterday	awin	awin	
437	43	lusa	the day after tomorrow	aine	d'id'isi	
438	44	tiga hari yang lalu	three days ago	d'od'o	d'od'o	
439	45	minggu depan	next week	minggu tando	minggu tando	
440	46	lima hari	five days	lima nai	lima nai	
441	47	tiga puluh lima hari	thirty five days	tolu mpuru lima nai	tolu mpuru lima nai	
442	48	tujuh hari	seven days	pitu nai	pidu nai	
443	49	sebentar	awhile	samporo	samporo	

444	52	sore	afternoon	mbia	ama mbia	
445	53	senja	dusk	kolu	kolu	
446	55	sehari	a day	snai	sanai	
447	57	dua puluh satu hari	twenty one days	d'ua mpuru sanai	d'ua mpuru nai	
448	58	tiga puluh hari	thirty days	tolu mpuru nai	tolu nai	
449	59	empat puluh hari	fourty days	upa mpuru nai	upa mpuru nai	
450	60	seratus hari	one hundred days	sratu nai	saratu nai	
451	61	setahun	a year	sawaa	sambaa	
452	62	dua puluh lima tahun	twenty five years	d'ua mpuru lima waa	d'ua mpuru lima mbaa	
453	63	seratus tahun	one hundred years	saratu waa	saratu mbaa	
454	64	salah musim	wrong season	ncara musim	ncara musim	
455	65	sejengkal	a span	sasiu	sacaka	
456	66	sehasta		sahatsa	sacaka	
457	67	sedepa		sdepa	sadepa	
458	68	bagian	part	ruu	ruu	
459	69	kati			oru pana	

460	70	dacin (+/- 1 kuintal)	balance	daci	daci	
461	71	ru (+/- 14 m2)				
462	72	bahu (+/- 700m2)				

APPENDIX IV

LIST OF INFORMANTS

a. Sambori language informants

1. Main Informant

Name : Arsyad
Age : 37 years old
Education : S1 Pendidikan Ekonomi
Occupation : Secretary of Sambori Village

2. Secondary Informant

Name : Abdul Haris
Age : 23 years old
Education : S1 Pendidikan Biologi
Occupation : -

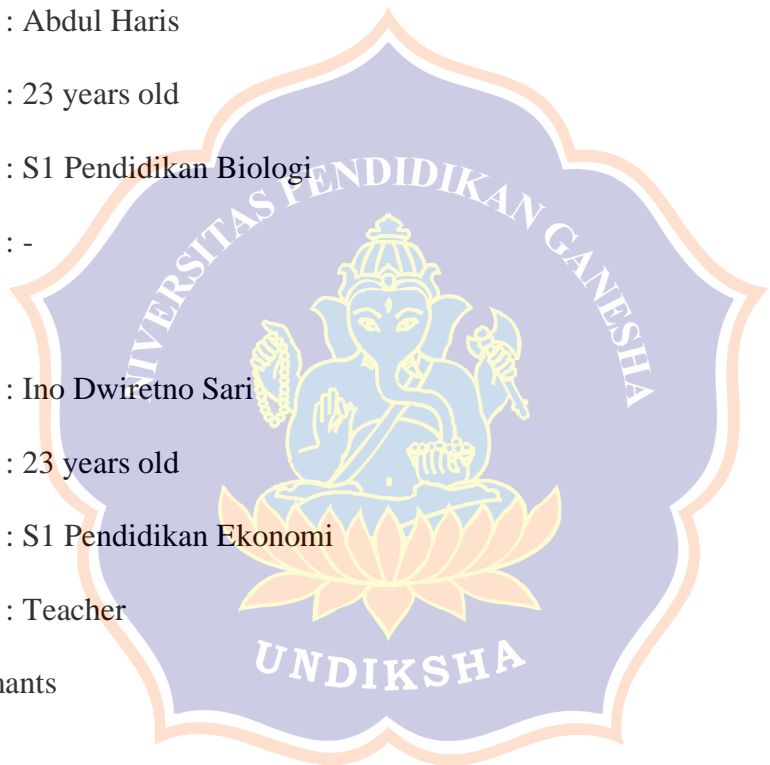
3. Third Informant

Name : Ino Dwiretno Sari
Age : 23 years old
Education : S1 Pendidikan Ekonomi
Occupation : Teacher

b. Bima language informants

1. Main Informant

Name : Abdul Haris
Age : 30 years old

Education : S1 Pendidikan Bahasa Inggris

Occupation : Teacher

2. Secondary Informant

Name : Pandu Hidayat

Age : 21 years old

Education : S1 Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia

Occupation : -

3. Third Informant

Name : M. Rizal Ifandy

Age : 19 years old

Education : S1 Pendidikan Sejarah

Occupation : -

APPENDIX V

DOCUMENTATIONS

Riwayat Hidup

Ni Putu Ratih Kurniawati lahir di Denpasar pada tanggal 17 Agustus 1999. Penulis lahir dari pasangan suami istri Bapak I Wayan Wijanegara dan Ibu Luh Ayu Manik Arwati. Penulis berkebangsaan Indonesia dan beragama Hindu. Penulis beralamat di Dalung Permai, Blok E3 Nomer 29, Banjar Bhineka Asri, Kerobokan Kaja, Kuta Utara, Kabupaten Badung, Provinsi Bali.

Penulis menyelesaikan pendidikan dasar di SDN 1 Kerobokan Kaja dan lulus pada tahun 2011. Penulis melanjutkan di SMP Negeri 2 Kuta Utara dan lulus pada tahun 2014. Pada tahun 2017, penulis lulus dari SMAN 2 Mengwi. Pada tahun yang sama, penulis melanjutkan pendidikan ke Universitas Pendidikan Ganesha, program studi S1 Pendidikan Bahasa Inggris, fakultas Bahasa dan Seni. Penulis menempuh studi dari tahun 2017 sampai tahun 2021. Pada semester delapan pertengahan tahun 2021 penulis telah menyelesaikan Skripsi yang berjudul “*The Description of the Differentiating Phonological Linguistics Feature Between Bima and Sambori Languages*”.

